Inozemska izdaja.
Spedizione in abbonamento postale — Poštnina plačana v gotovini

Leto XXIII., št. 113 — Ljubljana, sreda 19. maja 1943-XXI — Cena cent. 80

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino on poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti Corr. Post. No 11-3118
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina mesečno Lir 18.—, za inozemstvo vključno s »Ponedeljskim listom« Lir 36.50.
Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24.
Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ad estero: Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Torpedirana sovražna križarka v luki Bougie

Zadet je bil tudi parnik srednje tonaže — Štiri sovražna letala sestreljena

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil danes naslednje 1088. vojno poročilo:

Naša torpedna letala so na izvidniškem ofenzivnem poletu vzdolž obale severne Afrike torpedirala lahko križarko, zasidrano v luki v Bougieju, in parnik srednje tonaže v plovbi.

Sovražni letalski oddelek je metal bombe na Alghero (Sassari) ter povzročil uničenje nekoliko civilnih bivališč ter nekoliko žrtev med prebivalstvom.

Obrambno topništvo je sestrelilo dve letali.

Nadaljnje sovražno letalo je na Sredozemskem morju pokončala neka korveta, dočim so neko nadaljnje letalo pogodile baterije, da se je zrušilo v vodo v Messinski ožini.

* * *

Med sovražnim napadom na Alghero, ki je omenjen v današnjem vojnem poročilu, je bilo 11 ljudi ubitih in 50 ranjenih.

Novo anglosaško nasilstvo v Tunisu

Berlin, 17. maja. s. Glede odstavitve tuniškega beja, piše »Völkischer Beobachter«, da se mora to samovoljno dejanje smatrati za nov dokaz dejstva, da izgube vse obljube atlantske listine, kakor tudi vse izjave angloameriških državnikov sleherno vrednost v trenutku, ko bi se morale izvajati. Tudi v Tunisu diktira mednarodni židovski kapital, kakor v vseh krajih kjer dobijo oblast Angleži in Severnoameričani.

Prevoz ranjencev s tuniške fronte

Buenos Aires, 17. maja. s. General Gale, pripadajoč glavnemu stanu generala Eisenhowra, je izjavil, da je bilo po operacijah v Tunisu odposlanih 12.000 ranjencev z letali v bolnišnice v zaledju.

Eksplozivni svinčniki

Rim, 17. maja s. Po sovražnem letalskem napadu to noč na področje dolnjega Tevera so našli en eksplozivni svinčnik. Lahko se domneva, da so sovražna letala take naprave odvrgla tudi v drugih krajih področja.

Portugalsko mnenje o anglosaških letalskih napadih

Lizbona, 17. maja. s. Znani portugalski novinar dr. Alfred Timenta žigosa z ogorčenjem v reviji »Esfera« teroristične napade anglosaških letal na Francijo, Belgijo, Nemčijo in Italijo. Pisec izjavlja, da je letalsko bombardiranje vojašnic, skladišč orožja in municije, železniških postaj, trdnjav, letališč, vojnih ladij, čet in sploh važnih vojaških objektov razumljivo, čeprav ne strašno in barbarsko, dasi so v mnogih primerih prizadeti nedolžni, ker letalsko bombardiranje zahteva tehnično znanje, ki ga vsi letalci nimajo. Zase stvar je napad naravnost na sovražnika, čeprav se tvega možnost zgrešitve cilja, drugo pa je bombardiranje področij in krajev brez vojaških objektov, kakor stanovanjskih hiš, miroljubnih ljudi, bolnišnic, kulturnih spomenikov in ubijanje starih ljudi, žensk, otrok in bolnikov. Dr. Timenta piše tudi, da so koncentracijska taborišča iznašli Angleži že v vojni proti Burom. v katerih je pomrlo nad 20.000 družin, kakor pa bi to ne zadoščalo, so iznašli tudi bombardiranje civilnega prebivalstva v odprtih mestih z edinim namenom, sejati teror in uničenje. Prizanešeno ni hišam miroljubnega prebivalstva, bolnišnicam, zavetiščem, šolam, spomenikom in drugim objektom, čeprav niso vojaški objekti.

Zahvala in zaobljuba Albanije Duceju

Rim, 17. maja. s. Duce je sprejel naslednjo brzojavko, katero mu je poslal novi predsednik ministrskega sveta Albanije Ekrem Libohova:

»Vlada, kateri imam čast predsedovati pričenja, ponosna, na zaupanje Vel. Kralja in Cesarja svoje delovanje, pošiljajoč Vam, Duce fašizma, tvorec velike Albanije, svojo udano in zahvalno misel. Sleherni naš napor bo zbiral vse proizvajalne sile države v edinem od Vas, Duce, postavljenem prepričanju: Zmaga ob strani fašistične Italije pod slavnim Savojskim žezlom. Zedinjeni v isti veri, bomo naredili iz obeh narodov edinstven blok granita in z voljo, ki bo z vsemi sredstvi premagala vse ovire in dosegla cilje, ki ste jih Vi določili.«

Duce je takole odgovoril:

»Zelo vesel sem bil brzojavke, katero ste mi poslali, ko pričenja vlada pod Vašim predsedstvom svoje delo. Živo se Vam zahvaljujem Vam in Vašim sodelavcem ter zaupam v Vašo akcijo, ki naj uresniči blagostanje albanskega naroda v uniji s fašistično Italijo. — Mussolini.«

Letalski boji na zapadu

33 sovražnih letal sestreljenih — Podmornice so potopile na Atlantiku 8 ladij z 51.000 tonami

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 18. maja. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na kubanskem predmostju so bili v uspešnih bojih zopet privedeni številni ujetniki.

Na ostali vzhodni fronti je bila včeraj samo neznatna krajevna bojna delavnost.

Letalstvo je z vidnim uspehom bombardiralo za vojno važne naprave v Petrogradu.

Dnevni letalski napadi sovražnika na nekatere kraje zasedenega zapadnega ozemlja so povzročili med prebivalstvom hude izgube, predvsem v mestu Bordeaux. V letalskih bojih in po protiletalski obrambi je bilo uničenih 17 pretežno večmotornih sovražnih letal. V obrambi pred angleškimi letalskimi napadi na nemške konvoje in na Nizozemsko so zaščitne edinice sestrelile 4, protiletalsko topništvo pa z morja 6 sovražnih letal. Nad Atlantikom so uničila nemška bojna letala 2 angleška bombnika, med njimi veliko pomorsko letalo. Izgubljeni so bili štirje lastni lovci. Posamezna angleška letala, izmed katerih je bilo eno sestreljeno, so priletela zadnjo noč nad zapadno in južno nemško ozemlje.

Letalstvo je nadalje obstreljevalo važne posamezne cilje na področju Londona tudi v noči na 18. maja več ur nepretrgoma in napadlo z močnim oddelkom težkih bojnih letal važno preskrbovalno luko Cardiff ob Bristolskem prekopu.

Podmornice so potopile pri posameznih lovih na severnem Atlantiku 8 ladij s skupno 51.000 br. reg. tonami, med njimi 12.000-tonsko veliko hladilno ladjo, ki je bila do vrha naložena z mesom za Anglijo. Razen tega so sestrelile še 3 napadajoče večmotorne bombnike.

Nemški protinapadi ob Kubanu in Velikih Lukih

Berlin, 18. maja. s. Po vesteh, ki so došle nocoj z vzhodne fronte, so se nemške operacije, začete dne 14. t. m. v odseku postaje Krimskaja, končale s popolnim uspehom. Napad je imel namen, da odreže izboklino v frontni črti. V bojih, ki so trajali dva dneva po neprehodnih dolinah zapadnega Kavkaza, so nemške čete porušile obrambni sistem sovražnika in popolnoma zmešale ogromne oddelke sovjetske pehote. Na tem področju znašajo izgube sovražnika nekoliko tisoč mrtvih in ranjenih. Razen tega je padlo v ujetništvo 750 ruskih vojakov, med njimi 32 častnika. V bojih je bilo ujetih ali razbitih 5 oklopnih voz, 5 topov, 90 strojnic in metalcev min ter znatna množina pehotnega orožja in protitankovskih pušk. Včeraj so sovjetski vojaki v mnogoštevilnih protinapadih, katerih najsilovitejšega je podpirala kaka desetorica oklopnih voz, skušali zopet osvojiti izgubljeno ozemlje, bili pa so odbiti. Na nemški strani so posegli v ta boj znatni oddelki bojnih letal.

Neki drugi nemški napad, ki je imel takisto namen, popraviti frontno črto severno zapadno od Velikih Luk, se je začel včeraj po temeljiti topniški pripravi. Nemške čete so zlomile žilavi odpor sovražnika ter so v napadu osvojile mnogo okopov in postojank sovjetskega obrambnega sistema. Protinapadi, ki so jih Rusi takoj podvzeli, so ostali brez uspeha.

V zadnjih 24 urah je nemško letalsko orožje nadaljevalo na vsej vzhodni fronti učinkovite napade na oskrbovalne črte in zbirališča sovražnika.

S finskega bojišča

Helsinki, 17. maja. s. Finsko vojno poročilo javlja: V srednjem odseku aunuške fronte je bila odbita močna sovjetska izvidnica. Na ostalih področjih fronte je bilo obojestransko udejstvovanje topništva. Finske letalske skupine so učinkovito bombardirale ceste in železnice v zaledju ter porušile proge, kolodvore, zbirališča in oskrbovalna središča. Nastali so hudi požari. Med letalskimi borbami zapadno od otoka Lavansarija so finski lovci brez lastnih izgub sestrelili 2 lovca »Lag-3«. Močan obrambni ogenj protiletalskega topništva je to noč gladko odbil 25 sovjetskih letal, ki so v zaporednih valovih napadali mesto Kotko. Sovražna letala so odvrgla bombe, preden so dosegla cilje. Škode ni. Davi je sovjetsko letalo preletelo južna in južnozapadna področja Finske.

Letalski spopadi na zapadu

Berlin, 17. maja. s. Iz pooblaščenega vira se doznava, da je popoldne mešana skupina angleških in ameriških letal napadla nekatera nemška oporišča ob Atlantiku. Nemški lovci, ki so se dvignili na alarm, so se pognali proti sovražni skupini, ki je bila močno zaščitena z angleškimi lovci, ter ji zadali hude izgube, preden je mogla doseči določene objekte. Po dosedanjih poročilih so nemški lovci sestrelili v borbah 17 sovražnih letal, med njimi 15 ameriških večmotornih bombnikov. Tri nemška lovska letala se niso vrnila na izhodiščna oporišča. Napad ameriških bombnikov ni povzročil omembe vredne škode na vojaških napravah atlantske obale. Ameriški letalci so popolnoma porušili neko nemško bolnišnico.

Angleška letala nad Francijo

Pariz, 17. maja s. Anglosaško letalstvo je zopet bombardiralo Boulogne ob obali Rokavskega preliva. Zadeta je bila civilna bolnišnica. Med 78 ubitimi je bilo 40 bolnikov iz bolnišnice. Nad 300 ljudi je bilo hudo ranjenih. Zaradi bombardiranja je mesto brez elektrike, plina in vode, kar je še bolj poslabšalo stanje ranjenih in oviralo reševalna dela.

Nemška letala nad Londonom

Stockholm, 17. maja s. Dopisniki švedskih listov v Londonu poudarjajo, da je bil zadnji napad nemških letal na angleško glavno mesto izredno hud. Bombe so padle v razne kraje mesta in povzročile znatno škodo. Bili so štirje letalski alarmi in med prebivalstvom je nastala panika. Med bombardiranjem se je začula strašna eksplozija, katere niso povzročile bombe, temveč je nastala iz nepojasnjenih vzrokov. Londonski listi poudarjajo, da je nemško letalstvo energično odgovorilo na nedavne napade angleškega letalstva na Nemčijo. Angleški vojaški kritiki poročajo, da se nemški bombniki poslužujejo nove napadalne tehnike. Nemška letala slede angleškim letalom, ko se vračajo s kakega napada na kontinent, in se na ta način izognejo zaporam nad južno obalo Anglije. Ta postopek je rodil odlične uspehe in londonski tisk obžaluje nezadostnost protiletalskega topništva, ki je bilo brez moči spričo takega načina napadanja.

Zunanja politika fašistične Italije

Poročilo Senatu o delu in proračunu zunanjega ministrstva — Zgodovinska misija Italije v sredozemskem področju

Rim, 17. maja. s. Senatu Kraljevine je bilo predloženo poročilo senatorja Salate o proračunu zunanjega ministrstva. Poročevalec opozarja predvsem na ne samo simbolični pomen prevzema zunanjega ministrstva po Duceju osebno. Po omenitvi značilnosti obeh prejšnjih period, ko je nad 10 let fašističnega režima Duce vodil zunanje ministrstvo, zatrjuje poročevalec, zavračajoč mnenje, da gre za spremembo italijanske mednarodne politike, da zopetni pojav Duceja v tem trenutku na vodilnem mestu zunanje politike pomeni več ko običajno ministrsko spremembo in znači v vojni takih obsežnosti in dogovorov, kakršnih ne pozna svetovna zgodovina, da je diplomatska akcija zopet med najbolj ostrimi orožji v vojni, vsakodnevne diplomatične akcije in reakcija, dokler traja vojna, toda obenem tudi akcije in reakcije usmerjene na bodočnost.

Za svojega sodelavca v vodstvu zunanjega ministrstva, pravi dalje poročilo, je Duce poklical drugič kot državnega podtajnika v palači Chigi Giuseppa Bastianinija, najzvetstejšega fašista od pohoda na Rim, preizkušenega v mnogovrstnih položajih Stranke in v diplomaciji, moža nagle politične intuicije, redkega ravnovesja ter priznane in obširne izkušenosti, neutrudnega delavca in stvarnega uresničevalca.

Po obravnavanju finančnega sestava proračuna in izrednih nakazil zaradi potreb, ki jih postavlja vojno stanje upravi zunanjega ministrstva, govori poročilo o ureditvi in udejstvovanju ministrstva, ki je v skladu z nujnostmi vojne po času in obsežnosti zmanjšalo diplomatsko udejstvovanje v ožjem smislu in razvnelo obširnejšo politično akcijo v svrho pripravljanja sodelovanja in jačanja vojaške akcije.

Popolno edinstvo v akcijah sil Osi

Po orisu dela za zaščito državljanov in italijanskih interesov v tujini in zlasti v vojujočih se državah in sovražnih državah, ter po orisu resnično izjemnega dela v kulturnem udejstvovanju navzlic vsem težkočam trenutka, omenja poročilo delež osebja ministrstva pri vojni mobilizaciji z nad 300 funkcionarji in uradniki pod orožjem od 700 nameščencev raznih edinic, mrtve, ranjene in odlikovane za vojaško hrabrost, ne pozabljajoč funkcionarje, ki so opravljajoč svoje diplomatske ali konzularne posle na vojnem področju in operacijskem ozemlju, zgledno delili nevšečnosti in nevarnost s četami, zlasti na Balkanu in v Afriki.

Prikazujoč nato politično in diplomatsko akcijo v zadnjem letu, omenja poročevalec edinstvo v akciji Osi na političnem in vojaškem področju v najširšem okviru trojnega in protikominternskega pakta z istovetnostjo metod in akcije, katere simbol in jamstvo je vedno tesnejše prijateljstvo med Ducejem in Führerjem, katero poživlja tudi odnose s tretjim velikim zaveznikom, Japonsko. Z višjimi pogledi na skupne idealne in praktične interese evropskega edinstva, so v skladu tudi odnosi z ostalimi pridruženimi ali nevtralnimi silami.

Iberska skupnost

Po obravnavanju posebnih italijanskih interesov na področju Podonavja in Balkana, ki sta bolj neposredno ogrožena od sovjetskih ambicij, podpiranih od Londona in Washingtona, označuje poročilo po nedavnih ugotovitvah Kavdila položaj Španije, ki sicer ni intervenirala v vojni, pa je iz popolne nevtralnosti prešla v nevojujočnost, ki je vse prej kot ravnodušna do sedanje sredozemske faze vojne. Tudi izpričano ibersko edinstvo ima največje simpatije naše države tako v sredozemskem in afriškem oziru, kakor glede Južne Amerike, ki predstavlja po svojem izvornem in še veljavnem položaju stvarnost latinskega sveta nasproti invaziji Amerike. Ganljivo sklicevanje na evropske vezi, ki jih je izrekel veleposlanik Argentine v Španiji, kažejo ponos velike republike, ki se sama navzlic novim grožnjam upira razširjajočemu se ameriškemu gospodstvu. Enako, omenja poročevalec, je na skrajnem vzhodu Sredozemlja Turčija podaljšala z Italijo obstoječi režim nevtralnosti, med tem ko je vedno bolj očitna skupna skrb zaradi obnove spremenjenj boljševiške Rusije do ožin, da bi se Turčija lahko odtujila bodoči ureditvi Sredozemlja v prid Sredozemcev.

Ustvarjajoče italijansko delo na Balkanu

Posebno obširno obravnava poročilo akcijo Italije v najbolj kočljivem odseku balkanskega poletoka od zadnjih grebenov Julijskih Alp do rta Matapana v dvojnem smotru, da se zagotovi ta bolgi odsek evropske obmorske meje pred kakršno koli zunanjo grožnjo sovražnikov, varujoč prebivalstvo pred okužbo s tujimi ideologijami, in da se omogoči narodom miren razvoj njih udejstvovanja v kulturi in pravici. Po obrazložitvi težkoč te naloge in doslej s trudom doseženih uspehov, skoraj vedno s pristankom in sodelovanjem samega prebivalstva obravnava poročevalec posebej Albanijo, Hrvatsko, Črno goro in Grčijo, zaključujoč, da sta bili pretekli dve leti od konca balkanske vojne bogati na izkušnjah in dragocenem pouku v tem kočljivem sodelovalnem področju z ljudstvi raznih narodnosti, ki so temeljni problem za organizacijo Nove Evrope. Globoki človečanski čut, ki izvira iz najglobje naše latinske zavesti, nam je približal tudi včerajšnje sovražnike pri delu za pomirjenje in normalizacijo, katerega je mogla propaganda in anarhična akcija komunizma, zakrita s plaščem slovanstva, samo zakasniti ali omejiti. Te ustvaritve Italije v skladu z načeli, ki so bila že izpričana, je dokaz naše odkritosrčnosti ter se bodo morale upoštevati v bodoči politiki za neodvisnost in sodelovanje evropskih narodov.

Odnosi do Vichyja

Govoreč o spremembah po angloameriškem izkrcanju v Severni Afriki, o stvarnem, dasi nepravnem položaju Francije napram osnim silam, opuščajoč vse čustvovanje, ki ga imena Tunis, Nizza, Korsika ter junaštvo naših vojakov vžigajo v našem srcu, pripominja poročevalec, da je zaupljivo sodelovanje, ki je nastalo med našimi vojaškimi in političnimi oblastmi ter tuniškim ljudstvom in njegovimi voditelji pred bližnjo nevarnostjo zasedbe po sovražnih silah dokazalo, da Tunižani po več ko pol stoletju ne smatrajo za »zadnjo besedo« pogodbo v Bardu ter si željo drugačno rešitev tuniškega vprašanja, s katero bi bili varnost in življenjski interesi Italijanov zajamčeni v skladu z izročili pravicami in interesi krajevnega prebivalstva.

Poročevalec pravi po kratkem prikazu zadnjega sestanka med Führerjem in Lavalom ob navzočnosti Bastianinija: Ne da bi hoteli kršiti diplomatske tajnosti in v naprej prikazati razvoj dogodkov, mislimo, da lahko tudi tu ponovimo, kar smo glede stikov italijanske vlade z Vichyjem v dobi premirja napisali v poročilu pred letom dni. Državni podtajnik Bastianini je potrdil 17 aprila v zbornici, da ni nastala nobena škoda za naše upravičene zahteve, katere so bile glavni pogoj za našo intervencijo v vojni in katere je Nemčija vedno spontano in ponovno priznala. Te zagotovitve in to priznanje, zaključuje poročevalec ohranjajo svojo polno vrednost tudi po sestanku z Lavalom.

Afrika spada k Evropi

Obširno poglavje je v poročilu posvečeno odgovornosti in razvoju ter politiki Zedinjenih držav in Anglije nasproti Evropi. Poročilo obravnava v nastanku in v razvoju tudi spopad z Veliko Britanijo glede na bodočnost; svetovni severnoameriški imperializem, ki se je pojavil v Sredozemlju, je kompliciral vse probleme. Proti obema imperializmoma, ki sta si v nasprotju, kakor tudi proti boljševiški nevarnosti, ki se z Vzhoda dviga nad Evropo, uveljavljajo sile Osi svoje evropske ideale. Glede Afrike, ki je v zemljepisnem in gospodarskem pogledu privesek Evrope, prikazuje poročilo zgodovino evroafriškega vprašanja od Rima do predhodnikov nove Italije in fašizma, ki je iz tega naredil eno izmed glavnih utrjenih postojank svoje politične akcije. Omenja članke iz oktobra 1940 po sestanku med Ducejem in Führerjem na Brennerju. Misel o zvezi evropskih narodov, ki bi brez ljubosumnja delala v Afriki, ni nova ter se je o njej razpravljalo celo v Ženevi. Zdaj se je ta misel uveljavila. Proti angloameriškim grožnjam postavlja Os zopet euroafriški načrt ter ga daje svobodnim narodom Evrope.

Edinstvo evropskih narodov

Obsežno poglavje posveča poročilo tudi poslanici ob zadnjem sestanku med Ducejem in Führerjem na Evropce. V novi zavesti evropskega edinstva, se zopet obnavljajo poizkusi, ki so se v moderni dobi vedno razbijali ob sovražni sili, ki je evropske sile postavljala drugo proti drugi, podpirala njih rivaliteto ter nad njimi postavila politiko ravnovesja in nasproti stoječih si skupin. Po prikazovanju odgovornosti Anglije, ki se je vedno bala v zedinjeni Evropi svojega močnega nasprotnika, se poročilo zaključuje, da je konflikt med Evropo in Anglijo osnova vsen kriz in vseh vojen z današnjo vojno vred.

Ker Anglija ni mogla sama obvladati zedinjene Evrope je mobilizirala cele kontinente. Programi iz Casablance so se po razveljavljenju atlantske listine spopolnili v diktaturo zavezniških sil, ki so vse štiri bistveno izvenevropske in katerim naj bi veliki in majhni evropski narodi žrtvovali svoje pravice in življenjske interese in svojo suverenost ter neodvisnost. Po sestanku med Mussolinijem in Hitlerjem se temu zoperstavlja zopetna potrditev programa neodvisnosti in edinosti Evrope ter sodelovanje evropskih narodov. Prednost, ki se daje v tem programu Italiji, je v skladu z zgodovinskimi izročili, ki imajo od prvih pojavov italijanskega Risorgimenta do politike nove Kraljevine, od Cavourja do Crispija in San Giuliana dvojni namen: Italiji zopet dati položaj, ki ji pripada na Sredozemlju, in ponuditi majhnim narodom vodstvo Rima. Evropa plačuje danes s krvjo in ruševinami krivdo, da ni poslušala v 20 letih Mussolinija, ki je neprestano svaril: Ta naša stara Evropa se mora odločiti za kontinentalno politiko med kontinentalci ali pa ji bo krmilo ušlo iz roke Evropa Osi bo storila, upirajoč se napadom na njeno trdnjavo, skrajne napore, da ostane krmilo Evrope v rokah Evropcev. To je pomen zadnjega sestanka obeh voditeljev in njune poslanice Evropcem. Če jo bo Evropa sprejela in odgovorila s hrabrostjo, sovražniki ne bodo zmagali. Že od drugega govora v Triesteu (februarja 1921) je Mussolini ostro označil dilemo med amerikanizmom in komunizmom. Ko se bo osvobodila te dileme, bo lahko stara Evropa spet življenje in luč za ljudstva.

Počastitev padlih

Proti koncu svojega poročila se senator Salata glede vojnih operacij sklicuje na poročila vojaških ministrstev ter izraža priznalno občudovanje vsem padlim, postavljajoč jih ob stran padlih iz Nemčije, Japonske, in vseh drugih zavezniških držav, žrtvam sovražnih letalskih napadov ter prebivalstvu preizkušanem s tem novim barbarstvom. V tej vojni, ki je vojna narodov, je v najsrečnejšem pomenu besede vsako delo sveto, ki skuša okrepiti odporne kreposti, izhajajoče iz zavesti o neodvrnljivosti borbe, iz zavesti pravičnosti stvari in plodnosti žrtev. Ker je za oblikovanje in utrjevanje te zavesti potrebno tudi diplomatsko udejstvovanje vlade, je obravnavanje proračuna zunanjega ministrstva v tej uri po svoji vrednosti in pomenu svečano dejanje volje in vere, ki mora, premagujoč hude preizkušnje trenutka, dosegati najvišje prepričanje v zmago.

V odobrenju zakonskega osnutka, tako se zaključuje poročilo, se izraža popolna solidarnost senata z delom, ki ga zunanje ministrstvo pod premočrtnim vodstvom Duceja opravlja za slavo Vladarja in Savojske dinastije ter za srečo naše Domovine.

Proračun zunanjega ministrstva s poročilom senatorja Salate bo na dnevnem redu zakonodajnih komisij senata v sredo dne 19. t. m.

Smrt zaslužnega Italijana v Venezueli

Buenos Aires, 17. maja. s. V Venezueli je umrl Saverio Russo, eden izmed mnogih Italijanov, ki so s svojim umom, delovanjem in žilavostjo močno prispevali k razvoju in napredku ter bogastvu latinske Amerike, katero si ameriška plutokratična klika sedaj v svojih motnih imperijalističnih sanjah skuša zasužnjiti. Saverio Russo je bil rojen v San Domenico Talo l. 1871. V Venezuelo se je izseli l. 1888. ter se nastanil v kraju Los Teyues pri Karakasu, kjer se je posvetil poljedelstvu. V nekaj letih si je priboril prvo mesto med poljedelci in na njegovo zemljo, ki je bila zgledna, se je naselilo mnogo poljedelskih družin. Zapustil je večmilijonsko delščino, večino svojega dobička pa je določil za dobrodelne namene. Nikoli ni odrekel pomoči. Oblasti v Venezueli so izrazile svoje sožalje ob smrti tega moža, ki je zbujal občudovanja kot žilav sin Italije in čigar udejstvovanje je znatno prispevalo k trgovinskemu razvoju njegovega kraja. Sožalje so izrekli člani vlade in predsednik republike.

Japonsko društvo za proučevanje fašizma

Tokjo, 17. maj s. Poleg društva prijateljev Italije se je ustanovilo »Društvo za proučevanje fašizma«. Ustanovitev tega društva je zasluga novega veleposlanika Japonske v Rimu, ki je pred svojim odhodom toplo zagovarjal ustanovitev takega društva.

Desetletnica Guisslingovega dela na Norveškem

Oslo, 17. maja. s. Norveški tisk je danes proslavil 10 letnico ustanovitve stranke »Nasional Sanling« in opozoril v številnih podrobnih člankih na zgodovinski značaj Quisslingovega dela, na dolgo borbo za zmago narodno-socialističnih idej na Norveškem, na politiko narodno-socialistične stranke od prevzema oblasti do danes in na možnost njenega razvoja v bodočnosti. Listi pozivajo norveški narod, naj ojači borbo za stvar Norveške in za novi evropski red. Ob današnji 10 letnici ustanovitve stranke so bile v vseh večjih mestih proslave, med katerimi so sile stranke defilirale po mestnih ulicah.

Španska begunska vlada v Mehiki

Buenos Aires, 17. maja. s. Potrjujejo se vesti, da se sestavlja v Mehiki vlada španskih beguncev. Po mnogih dogodkih in nasprotujočih si razpravah med prizadetimi strankami se zdi, da bo ta pobuda končno sedaj uresničena.

Obletnica podpisa pogodb med Italijo in Hrvatsko

Rimske pogodbe so temelj prijateljstva med italijanskim in hrvatskim narodom

Zagreb, 18. maja. s. Tukajšnji listi se obširno bavijo z drugo obletnico podpisa rimskih pogodb med Italijo in Hrvatsko. »Nova Hrvatska« piše: »Rimske pogodbe imajo odločilno važnost za prihodnjost hrvatske države in predstavljajo bistvo prijateljstva obeh narodov, ki je zlasti prisrčno zadnji dve leti, odkar so Hrvati v borbi za neodvisnost našli polno razumevanje in podporo pri fašistični Italiji. S svoje strani je Hrvatska takoj spoznala, da je morala za svojo borbo iskati pomoči edinole pri Italiji, s katero jo vežejo tradicijonalne vezi vere in kulture.« Člankar se spominja preteklih let, ki so jih prebili hrvatski politični emigranti v Italiji in nadaljuje: »Italija se ni samo udeležila uničenja ječe hrvatskega naroda, gnile Jugoslavije, versajske tvorbe, marveč je na najbolj odločen način potrdila prijateljstvo do Hrvatske, ko se je z ustaško revolucijo proglasila za nezavisno in svobodno. Rimske pogodbe, podpisane mesec dni po ustanovitvi Nezavisne Države Hrvatske, dajejo to jamstvo in tvorijo trdno obljubo za nadaljnji razvoj v sklopu novega reda.

List »Hrvatski narod« piše v svojem članku, posvečenem istemu predmetu, o težkočah pri ustanovitvi nove države in pravi: »Poglavnik je gledal prav, ko je opri vse svoje nade na fašistično Italijo in je bila v resnici neizmerna sreča za Hrvate, da so v onih zgodovinskih trenutkih našli v poglavarju Italije enega izmed največjih državnikov vseh časov, Benita Mussolinija. Z rimskimi pogodbami, ki jamčijo politično neodvisnost in neokrnjenost ozemlja Nezavisne Države Hrvatske, je Italija zapečatila listino o rojstvu nove Hrvatske in ji zagotovila nadalnji razvoj. Hrvatsko ljudstvo je dokazalo, da zna ceniti prave prijatelje, in je pripravljeno zastaviti vse svoje najboljše sile za organizacijo nove Evrope, v zavesti, da tako vrši svojo zgodovinsko poslanstvo. Njegova edina želja je, vzdrževati to obveznost, in sodelovati s svojimi silami pri zmagi Osi.«

Pregled vojnih dogodkov

Znani italijanski vojaški strokovnjak Aldo Valori je v listu »Corriere della Sera« objavil te dni naslednji pregled vojnih dogodkov v razdobju od 5. do 15. t. m.

Junaški odpor italijanske I. armade in zavezniških sil v Tunisu je prisilil nasprotni blok, da je moral odložiti za več mesecev napovedani »naskok na Evropo«. Ta zakasnitev, ki predstavlja uspeh Osi v splošnem strateškem smislu, nas pa seveda ne more zapeljati, da bi podcenjevali pomen dogodka s sovražnega vidika. Z mirnimi očmi in mirnega duha moramo objektivno presoditi položaj, kakršen je nastal potem, ko so se angleško-ameriške oborožene sile dejansko polastile vse afriške celine (z izjemo daljnih portugalskih kolonij, Zlate obale in majhnega koščka španskega Maroka), zlasti pa vse njene severne obale.

Ako bi si hoteli sedaj priklicati v spomin vse dogodke, ki so dovedli do pretresljivega zaključka z visoko žrtvijo I armade, bi nas to zavedlo predaleč, a ne bi niti imelo smisla. Lahko pa na kratko rečemo (in tudi moramo to pribiti), da bi bil izid podjetja precej drugačen, ako ne bi bilo po sredi francosko izdajstvo, ki je ob smešnem videzu navideznega odpora odprlo vrata Angležem in Američanom v Maroko in Alžir. Francoska krivda, o kateri bo šele čez čas mogoče ugotoviti škandalozno ozadje, je dejansko napravila položaj Osi v severni Afriki za nevzdržen, ker je nudila našim sovražnikom strateške in oskrbovalne pogoje, kakršni so bili potrebni za izvedbo pritiska v obliki klešč, ki je obenem z ogromno številčno premočjo moral nujno uspeti proti italijansko-nemški vojski, pa naj je bila ta še tako hrabra in pod še tako dobrim vodstvom. Šele bodočnost bo pokazala, ali je Francija s tem svojim zahrbtnim izdajstvom, ki je bilo v tako kričečem nesoglasju z zares plemenitimi pogoji premirja iz junija l. 1940., v resnici storila dobro stvar. Verjetno je namreč, da je z izdajstvom evropske stvari izdala obenem tudi sebe in svoje vrhovne interese. Naj bo že kakorkoli, danes plapolajo po vsem njenem afriškem imperiju angleške in ameriške zastave; dvoumna politika Alžira ali Vichyja jih prav gotovo ne bo mogla odstraniti.

Bolj kakor ta preteklost pa je sedaj zanimivo pregledati, v kakšni luči se nam kaže borba v neposredni bodočnosti. Angleži in Američani so pripravili — in tudi napovedali — svoj naskok na evropsko trdnjavo z afriških postojank. Mislili so najprej, da bodo lahko izvršili drugi del svojega programa takoj po prvem delu, in sicer istočasno z napeto fazo sovjetske zimske ofenzive. Trdovratna obramba italijansko-nemške vojske ob libijsko-tuniški meji in nato ob Marethovi črti je preprečila, da bi se bilo to zgodilo. Obe ofenzivi sta se torej razbili, kar utegne biti zelo pomembno za nadaljnji razvoj operacij. Gotovo je, da se sovražni napad na Evropo kaže danes bolj težaven kakor pred šestimi meseci, celo v primeru, da bi boljševiki spet začeli ofenzivo, kar pa ni tako gotovo. Ne smemo celo izključiti možnosti, da bodo Nemci dali pobudo na vzhodnem bojišču, lahko pa trdimo, da sta danes obe prizorišči vojne postali zaradi osnih priprav dejansko povsem neodvisni, tako da se bo moral sleherni poskus izkrcanja Angležev in Američanov na evropski celini opirati samo na lastne možnosti, brez kakršne koli soodvisnosti od dogodkov na ruskem bojišču. Vez med obema bojiščema je sicer naravna, a je bolj politična kakor vojaška, v kolikor namreč moralno sili Angleže in Američane, da ustvarijo ono »drugo bojišče«, ki ga Stalin zahteva na ves glas.

Pričakovati moramo po tem takem na kakem mestu ta že toliko napovedovani poskus izkrcanja. Ako ga ne bo, tem bolje; toda dogodke moramo razumeti po njih logičnem razvoju in logika nam pravi, da morajo Anglosasi nekaj napraviti v tem smislu in da morajo celo pohiteti, ako se ne žele izpostaviti novemu in še bolj nevarnemu razbitju svojih načrtov: da bi se namreč še ne vezale v Evropi, medtem ko bi japonska nevarnost proti Indiji in Avstraliji, ki sta zares že od blizu ogroženi, strahotno narasla, kar se bo prej ali slej gotovo zgodilo.

Kakšni so torej izgledi naših nasprotnikov glede naskoka na Evropo? Ne da bi se vdajali optimizmom, lahko rečemo, da se nam zdi tak poskus zvezan z velikimi težavami. Prednost Angležev in Američanov je sicer v letalski premoči, ki se bo lahko posluževala velikega števila letališč na vsej afriški obali, toda z letali se lahko napravi kaki državi škoda, celo zelo resna škoda, ni pa mogoče izvršiti vanjo vdora. Za to je potrebno izkrcati velike kontingente čet, veliko število tankov, mnogo topništva, mnogo bencina in streliva. Prvi ekspedicijski zbor, ki se je izkrcal v Maroku in Alžiru, je potreboval nad 200 parnikov in nad 100 vojnih ladij, a je šlo za izkrcanje, ki skoraj ni naletelo na odpor, na oddaljenem kraju, izven območja strelov naših ladij in našega letalstva. V samem Sredozemlju pa, naj se poskus izvrši kjer koli, so pogoji za uspeh neprimerno težji. Posest vse afriške obale le delno jamči svobodno plovbo anglosaških konvojev, ki se bodo pod zaščito letal sicer lahko premikali vzdolž obale, a bodo vendarle izpostavljeni neprestanim napadom bodisi naših letal, bodisi naših podmornic. Ta nevarnost bi postala potem neprimerno hujša, ko bi se konvoji morali približati naši obali. Odpadlo bo tudi presenečenje, ki je v novembru lanskega leta igralo tako pomembno vlogo. Odpadlo bo tudi sodelovanje vojaških oblasti na kopnem. Izkrcanje se bo moralo izvršiti zares s silo in eno samo izkrcanje niti ne bo zadoščalo, temveč bo potrebnih več istočasnih izkrcanj, katerih moč bo morala biti vedno večja, ako bodo hotela vzdržati ofenzivno silo morebitnih mostišč.

Seveda moramo upoštevati, da razpolaga sovražnik trenutno s tremi bolj ali manj svobodnimi armadami, dvema angleškima in eno ameriško, poleg francoskih kontingentov, toda te armade so onkraj morja in jih bodo potemtakem morali prepeljati z vsemi njihovimi sredstvi na evropska tla. Dobro vemo, da je premoč Angležev in Američanov skoro izključno le v obilnosti oklopnih sredstev, njihova pehota se je taktično vselej pokazala slabša kakor naša. Prepeljati na tisoče strojev preko morja in jih izkrcati pod obrambnim ognjem je vselej zelo težka zadeva, če že ne nemogoča, ki krije lahko v sebi velika presenečenja. Vsa ta razmotrivanja pa niso upoštevala nadaljnje življenjsko pomembne postavke, ki jo tvori ladijska tonaža. Ali razpolagajo Anglosasi z zadostnim brodovjem? O tem lahko dvomimo.

Naši nasprotniki so torej postavljeni pred težko rešljivo vprašanje, toda lotiti se ga morajo, saj bi sicer nič — ali skoro nič — ne pomenila osvojitev severne Afrike. Glavni del njihovega podjetja se začenja prav v bližnji fazi bitke. Pri vsem tem pa seveda tudi obrambno vprašanje ni lahko. To vprašanje obstoji in sicer z vsemi možnimi zapletljaji, vsemi neznankami in neizogibno škodo, zlasti glede naših mest, ki so izpostavljena divjačkim terorističnim napadom sovražnika. Ne vemo, ali nas čaka neposredno ogražanje ali samo posredno, kajti s vražnikov ofenzivni načrt se nam v obrisih še ne kaže jasno, vsekakor pa nas njegov novi napor ne more najti niti materijalno niti moralno nepripravljene.

Ameriške čete ob Panamskem prekopu

Buenos Aires, 17. maja. s. Amerika je odobrila zakon, ki dovoljuje ameriškim četam zasedbo važnih strateških točk ob Panamskem prekopu. Ameriške čete so že na tem področju, toda zdi se, da se bojijo nenadnega udarca s strani japonskih izkrcevalnih oddelkov.

Stanko Drašler †

V ponedeljek opoldne je umrl na tukajšnji kliniki g. Stanko Drašler, bivši gospodarski ravnatelj bolnice za duševne bolezni na Studencu in zdravilišča za pljučne bolezni v Topolščici. Čeprav je bil že več let bolehen in se mu je zdravje zlasti v zadnjih tednih vidno poslabšalo, je vendar vest o njegovi smrti boleče presenetila vse njegove prijatelje in znance, ki si jih je bil s svojo korektnostjo, značajnostjo in sposobnosto pridobil velik krog ne le v svojem poklicnem okolju, temveč tudi povsod drugod.

Pokojnik je bil rojen l. 1894. v Kostanjevici na Dolenjskem. Po končani gimnaziji v Ljubljani je študiral trgovske vede na eksportni akademiji na Dunaju. — Med prvo svetovno vojno je bil mobiliziran kot rezervni oficir, tako da je mogel študij dokončati šele po vojni. Po nekaj letih udejstvovanja v zasebnih službah, ko je med drugim vpeljal v naše kraje danes skoro nepogrešljivi »arborin«, je stopil v državno službo in se specializiral v gospodarski upravi zdravstvenih zavodov. Deloval je razen na Studencu in v Topolščici, ki smo ju že omenili, tudi v umobolnici v Kovinu pri Beogradu in v ljubljanski splošni bolnici.

Neizprosna smrt ga je pokosila v najlepši moški dobi ter hudo prizadela njegovo družinico ženo go. Regino iz znane Lapove hiše v Kamniku ter sina dijaka Stanka. Iskreno sožalje! Dobremu ranjkemu bodi ohranjen najlepši spomin!

Naročite se na romane
DOBRE KNJIGE

Predavanje o sv. Katarini Sienski

Zavod za italijansko kulturo javlja:

Evgen Dupre-Theseider, profesor stolice za italijansko zgodovino na Kr. univerzi v Ljubljani, bo imel v petek, 21. t. m., ob 19. na sedežu Zavoda za italijansko kulturo (Napoleonov trg 6) predavanje pod naslovom »Sv. Katarina Sienska v zgodovini svoje dobe«.

Predavatelj, ki je v Ljubljani že znan po svojem delovanju kot docent, je eden izmed najglobljih poznavalcev tega predmeta in mu je posvetil mnogo let raziskovanja. Profesor Dupre-Theseider je tudi priredil veliko narodno izdajo pisem omenjene svetnice. Zato bo predavanje izredno zanimivo. Vstop vsem prost.

Obveznost predložitve zdravniškega recepta za prodajo nekaterih zdravil

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291, smatrajoč za umestno, da se predpiše obveznost predlaganja zdravniškega, za vsak primer obnovljenega recepta za prodajo nekaterih zdravilnih specialitet, ki pri trajni uporabi lahko povzroče zastrupljenja, odreja:

Člen 1. Predpisuje se obveznost predložitve zdravniškega, za vsak primer posebej obnovljenega recepta za prodajo naslednjih zdravilnih specialitet:

1. Pervitin tvrdke Temuler Werke v Berlinu, na osnovi 1 fenil — 2 metilaminopropan klorhidrata;
2. Sinpamina tvrdke Recordati di Correggio, na osnovi beta-fenilisopropilamin sulfata;
3. Mimetina Znanstvenega zavoda za Benečije v Padovi, na osnovi beta-fenilisopropilamina;
4. Stenamina tvrdke Lepetit v Milanu, na osnovi d-fenilisopropilmetilamin klorhidrata in alfa-fenilisopropilamin sulfata;
5. Arilina tvrdke Valeas v Milanu, na osnovi metilaminobenzyl etra;
6. Propomina tvrdke Gentili v Pisi, na osnovi 1 fenil — 2 metilaminopropan klorhidrata;
7. Psichergina tvrdke Carlo Erba v Milanu, na osnovi 1 fenil — 2 metilaminopropan klorhidrata;
8. Dolantin tvrdke Co-Fa v Milanu, na osnovi klorhidrata 1 metil — 4 fenilpiperidin — 4 etilnega karbonata;
9. Dolisina tvrdke Carlo Erba v Milanu, na osnovi 1 metil — 4 fenilpiperidin — 4 etilkarbonat klorhidrata;
10. Dolisina B tvrdke Carlo Erba v Milanu, na osnovi klorhidrata 1 metil — 4 isopropilnega karbonata;
11. Dolosil tvrdke De Angeli v Milanu, na osnovi klorhidrata 1 metil — 4 fenilpiperidin — 4 etilnega karbonata;
12. Nicalgene tvrdke La Chimica Farmaceutica v Milanu, na osnovi klorhidrata etilnega estra 1 metil — 4 fenilpiperidin — 4 ogljikove kisline;
13. Simes algna tvrdke Simes v Milanu na osnovi klorhidrata etilnega estra n-metilpiperidin fenil ogljikove kisline;
14. Adolens tvrdke S. A. L. C. I. v Milanu, na osnovi klorhidrata 1 metil — 4 fenilpiperidin — 4 etilnega karbonata;
15. Mefedina tvrdke Farmaceutici Italia v Milanu, na osnovi klorhidrata etilnega estra 1 metil — 4 fenil-piperidin — 4 ogljikove kisline;
16. Oraldrina tvrdke Boniscontro e Gazzoni v Torinu na osnovi fenilisopropilamin sulfata;
17. Propilformina tvrdke Boniscontro e Gazzoni v Torinu, na osnovi fenilisopropilamin sulfata;
18. Tebasolo tvrdke Fabbrica romana prodotti chimici v Rimu na osnovi kodeina dimentilamidosikininzin in papaverina.

Člen 2. Zdravniki, ki predpisujejo specialitete, za katere velja obvezna predložitev recepta iz prednjega člena, morajo v receptih, pisanih z nezbrisnim sredstvom, razločno navesti ime, priimek in stanovališče bolnika, kateremu izdajo recept označiti v njem s črkami dozo predpisane specialitete in navesti način, količino in presledke, kako naj se jemlje ter nato pod predpis postaviti datum in svoj podpis.

Člen 3. Lekarnarji so dolžni pregledati, ali je sestavljen recept na način, predpisin v prednjem členu in če ni, ne smejo oddati zahtevane specialitete. Poleg tega morajo obdržati izvirni recept in ga shraniti.

Člen 4. Kršitelje določb te naredbe kaznuje, če ni dejanje huje kaznivo, oblastvo iz naredb z dne 26. januarja 1942-XX št. 8 in z dne 15. novembra 1942-XXI št. 215 po določbah teh naredb v denarju od sto do dva tisoč lir. V hujših primerih se zviša kazen v denarju do pet tisoč lir in se poleg nje izreče lahko tudi kazen zapora do dveh let. Visoki komisar odredi lahko začasni, eventualno pa tudi trajni odvzem lekarniške koncesije.

Člen 5. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 6. maja 1943-XXI.

Visoki komisar **Emilio Grazioli.**

Maksimalni cenik

Maksimalni cenik štev. 9 ki velja po naredbi Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino od 10. aprila t. l. naprej, določa za mestno občino ljubljansko naslednje cene na drobno (z všteto trošarino):

1. Kruh iz enotne moke v kosih do 400 g 2.30 lire, v kosih od 400 do 1.000 g 2.20 lire; **testenine** iz enotne moke 3.90 lire za kg; enotna **pšenična moka** 2.70 lire; enotna **koruzna moka** 2.20 lire; **riž** navadni 2.70 lire; **fižol** 6 lir za kg.

2. Jedilno olje (olivno) 14.70 lire za liter; **surovo maslo** 28.40 lire za kg; **slanina** solijena 19 lir za kg; **mast** 17 lir za kg.

3. Kis, 4% vinski 6.35 lire za liter.

4. Mleko 2.50 lire za liter; kondenzirano mleko v dozah po 880 g 15.90 lire za dozo, v dozah po 385 g 7.55 lire za dozo.

5. Sladkor: sladkorna sipa 8.25 lire za kg, v kockah 8.35 lire.

6. Mehka drva, razžagana, franko skladišče trgovca v Ljubljani 33.60 lire za stot; mehki roblanci (žamanje), približno 1 m dolgi, franko mestno skladišče 40 lir za stot; **trda razžagana drva** 40 lir za stot; **enotno milo**, ki vsebuje 23—27% kisline, 4.10 lire za kg.

Splošna japonska ofenziva na Daljnem vzhodu

Istočasne operacije proti Čungkingu, Indiji in Avstraliji Angleži potisnjeni iz Birme

Šanghaj, 17. maja. s. V tukajšnjih vojaških krogih poudarjajo, da razvoj vojaških operacij v vzhodni Aziji priča o naraščajoči japonski sili, zlasti v zraku. Japonske oborožene sile so podvzele z uspehom istočasne ofenzive proti Čungkingu, Indiji in Avstraliji. Neposredni namen teh ofenziv je utrditev celotne obrambne črte od severne Birme do Malaje. Ta črta obsega zapadno Indijo Novo Gvinejo in otoke Južnega morja, ki so pod japonskim mandatom. S te obrambne črte bo japonski mogoče ob primernem trenutku izvesti močno ofenzivo proti določenim objektom.

V tukajšnjih vojaških krogih poudarjajo, da položaj Čungkinga, Indije in Avstralije ni bil še nikoli tako nevaren kakor zdaj. Že japonska poletna ofenziva je zadala hude izgube Čangkajškovim silam v Šansiju, Kunanu in Honanu. Čungkinški zunanji minister je moral ponovno prositi Roosevelta za pomoč, češ da je položaj njegove države resen in je potrebna takojšnja pomoč vojnih potrebščin. Toda nič ne more več dospeti do Čungkinga, ki mu je ostala samo še tibetska pot.

Nevarnost na mejah Indije je še večja. Ni se izjalovil samo angleški poizkus po zopetnem zavzetju Birme temveč so se morale angleške sile po porazu pri Akiabu umakniti iz Budhidaunga, ki je bil eno izmed angleških glavnih oporišč. Angleži so se umaknili proti Indijski meji, katero so Japonci kmalu dosegli. Nič boljši ni položaj Avstralije. Njene obale niso primerno zaščitene in Avstralija je skoraj izolirana z letalsko-pomorskim japonskim blokom.

Tokio, 17. maja s. Po vesteh s fronte v pokrajini Hupej so japonske edinice, ki so obkolile kitajsko I. armadno skupino, uničile 5 divizij v odseku severno od Sinkaja, 12 km južnozapadno od Liukiankahanga.

Šanghaj, 17. maja s. Japonske letalske sile so nepričakovano napadle Kuming in uničile na tleh 20 sovražnih letal.

Visok Čangkajškov general se je pridružil Nankingu

Tokio, 17. maja. s. Japonski glavni stan javlja, da se je general Pangpingsun, podpoveljnik vojnega področja v Kahar-Hopeju in glavni poveljnik 24. armadne skupine, predal s 7000 možmi Japoncem. General Pangpingsun je poveljeval edini skupini vojske Čangkajška, ki je ostala v Severni Kitajski. Prisegel je zvestobo kitajski narodni vladi in hoče sodelovati pri obnavljanju novega reda v Veliki vzhodni Aziji.

Japonski uspehi na Pacifiku

Buenos Aires, 17. maja. s. Po statistiki, ki jo je objavilo ameriško ministrstvo, so japonske sile na Pacifiku potopile 97 edinic ameriške mornarice.

Gospodarstvo

Postopna naselitev veleposestev na Siciliji

Iz gospodarskih in socialnih razlogov so že pred sedanjo vojno pričeli v Siciliji z naselitvijo tamošnjih veleposestev in z deli za izboljšanje zemljišč. Ti ukrepi so bili izdani ne samo zato, da se nadalje poveča kmetijska proizvodnja, temveč tudi zaradi tega, da se omogoči eksistenca številnim družinam kmečkega stanu. Že leta 1939 je Duce objavil sklep vlade o priključitvi sicilskih veleposestev za naselitev. Kmalu za tem je izšel o tem tudi potrebni zakon. Spomladi leta 1940, tik pred vstopom Italije v vojno, so pričeli z uresničevanjem v podrobnostih izdelanega načrta, ki se je nanašal v prvi etapi na površino 500.000 hektarjev, ki naj bi se naselila v petih letih. Vojne razmere niso prekinile započetih del. Z razdelitvijo veleposestev v manjša kmetijska posestva je bil omogočen prehod k intenzivnemu izkoriščanju zemlje. Seveda je morala država novim kmetom pribaviti iz javnih sredstev ne samo orodje, temveč tudi živi inventar in jim je morala zgraditi potrebna poslopja. Do konca leta 1942 je bilo zgrajenih v ta namen 2500 kmečkih domov z vsemi potrebnimi postranskimi napravami, z vodovodom, električno napeljavo itd. Nadaljnjih 500 takih domov še gradijo. Od leta 1940 je bilo zgrajenih 8 novih vasi na področju, kjer prej ni stala niti ena hiša. Vsaka nova vas ima v središče velik trg s cerkvijo in župniščem, šolo s stanovanjem za učitelje, občinskim uradom, strankinim poslopjem, potrebnimi stavbami za organizacije in pošto ter s potrebnimi rokodelskimi delavnicami. Vsaka nova vas ima vrhu tega gostilno s priključeno trgovino, stanovanje za zdravnika s prostori za ambulantno zdravljenje in za prvo pomoč ter prostore za karabinjersko postajo. Vas ima tudi skladišče za žito in ostale proizvode, nadalje mlin in prostore za prodajo kmetijskih strojev, orodja, umetnih gnojil in sredstev za uničevanje rastlinskih škodljivcev. V vsaki novi vasi je končno tudi vzorno kmetijsko posestvo, ki daje osnovni šoli možnost za kmetijski pouk. Za to naselitveno akcijo je država že v prvem letu izdala okrog 200 milijonov lir. Naselitev pa se ni izvršila na podlagi prisilne razlastitve zemljišč, temveč s sodelovanjem veleposestnikov, ki sami niso zmogli velikih izdatkov za melioracijska dela.

Gospodarske vesti

= **Sosvet pri Fašistični glavni zvezi industrijcev.** Iz Rima poročajo, da je bil pri Fašistični glavni zvezi industrijcev pred kratkim ustanovljen sosvet, ki mu pripadajo poleg predsednika Belella naslednji predstavniki italijanske industrije: grof. Volpi, dosedanji predsednik Zveze in predsednik Adriatske elektrarniške družbe, nac. sv. Pirelli, Valetta (od tvrdke Fiat), senator Donegani (od tvrdke Montecatini), nac. svetnik Rocca (od tvrdke Ansaldo), nac. svetnik Marinetti (od tvrdke Snia Viscosa), senator Jarochi (od tvrdke Delfino) in nac. svetnik Bensato.

= **Racionalizacija v trgovski korespondenci.** V okviru ukrepov za racionalnejše obratovanje, ki naj omogoči oprostitev razpoložljivih delovnih sil, proučujejo v Nemčiji tudi vprašanje ukrepov za racionalizacijo v trgovski korespondenci. Znana nemška tvrdka za pisarniške stroje Olympia objavlja o tem zanimive podrobnosti na podlagi zaključenih študij. V zadnjem letu pred vojno so v Nemčiji razposlali okrog 4 milijarde trgovskih pisem. Za odpremo teh pisem je bilo treba plačati 500 milijonov mark poštnine. Mnogo večji pa so še ostali stroški, ki so v zvezi s trgovsko korespondenco. Prav ti stroški se dajo še precej zmanjšati. Povprečno so pred vojno znašali personalni in materialni stroški za eno pismo 0.84 marke, kar predstavlja pri 4 milijardah pisem izdatek v višini 3.34 milijarde mark. Ta ogromna številka nam kaže, kakšne možnosti so dane za štednjo v trgovski korespondenci, zlasti če se izvede pri času, delu in materialu. Prihranek se da doseči deloma z uporabo formularjev za običajna pisma, pa tudi na ta način, da se izpusti iz pisem vse, kar ni potrebno, kar velja tako za stilizacijo kakor tudi za obseg posameznih sporočil. Enako važna pa je tudi uporaba modernih pisarniških strojev.

= **Velik uspeh vpisa blagajniških bonov na Hrvatskem.** Te dni smo poročali, da je bil že v prvih treh dneh vpisnega roka za tretjo tranšo hrvatskih državnih blagajniških bonov prekoračen ponudeni znesek 1 miljarde kun, ker je bilo dejansko vpisano 1100 milij. kun. Glede na ta uspeh je sredi preteklega tedna hrvatski zakladni minister izdal naredbo, s katero je bil skupni znesek tretje tranše povišan od 1 na 2 milijarde kun, vendar rok za vpis ni bil podaljšan in je bilo vpisovanje zaključeno v soboto. Sedaj poročajo iz Zagreba, da je bil tudi povišani znesek 2 milijard do sobote daleč prevpisan. V Zagrebu in v ostali državi je bil do sobote vpisan ogromni znesek 3.45 milijarde kun. O priliki zaključka vpisnega roka je državni zakladni minister dr. Košak izrazil svoje veliko zadovoljstvo zaradi doseženega uspeha. Izjavil je, da je to posojilo eden največjih uspehov hrvatske državne notranje politike. Končna vsota vpisanega zneska pa se bo še povečala, ko bodo prispeli izkazi denarnih zavodov v manjših krajih.

= **Iz hrvatskega gospodarstva.** Zagrebško mestno poglavarstvo je deloma povišalo nekatere mestne trošarine, in sicer predvsem na alkoholne pijače. Mestna trošarina na običajno domače vino znaša odslej 10 kun za liter, na vino v steklenicah pa 18 odnosno 32 kun za liter in trošarina na šampanjec 120 kun za liter. Na špirit znaša trošarina 20 kun za vsako hektolitrsko stopnjo alkohola, trošarina na žganje v sodih pa 60 kun od vsake hektoliterske stopnje. Na žganje in likerje v steklenicah je trošarina višja.

= **Izreden dvig bolgarskega izvoza zdravilnih zelišč.** Bolgarija je šele v sedanji vojni pričela v večjem obsegu izvažati zdravilna zelišča. V zadnjem letu pred vojno je znašal izvoz 720 ton, leta 1940. se je dvignil na 1300 ton, leta 1941. na 1600 ton, lani pa se je povzpel na 7000 ton, pri čemer je vrednost dosegla 335 milijonov levov. Pretežen del bolgarskega izvoza zdravilnih zelišč je šel v Nemčijo.

= **Obnova zasebne trgovine v baltskih državah.** Včeraj smo poročali, da je nemški državni minister za zasedeno Vzhodno deželo Alfred Rosenberg izdal naredbo o vzpostavitvi zasebne lastnine nepremičnin v generalnih komisariatih Estonski, Letonski in Litvi. Po tej naredbi se vrnejo prejšnjim lastnikom vsa posestva, ki so bila pod sovjetsko upravo leta 1940 kolektivizirana. Reprivatizacija zemljiške posesti je sledila že izdanim ukrepom za postopno vzpostavitev zasebne trgovine v teh deželah. Nemška uprava si je bila v početku na jasnem, da je mogoča nova izgraditev trgovine v baltskih deželah le z vključitvijo zasebne iniciative. Obnovljene so bile najprej detaljne trgovine. Kmalu pa se je pričela tudi obnova veletrgovine, brez katere nadrobna trgovina ne more dobro poslovati. Da bi se veletrgovina čim prej obnovila in da bi se ustvarile zopet potrebne zaloge pri veletrgovcih, so bile pritegnjene predvsem tvrdke iz Nemčije, ki imajo dobre zveze in ki so lahko nudile jamstvo, da bodo navzlic težkočam pri oskrbi s potrošnim blagom lahko v razmeroma kratkem času ustvarile potrebne zaloge. V Beli Rusiji, ki spada v področje državnega komisariata za Vzhodne dežele, so bile ustanovljene enako kakor v Poljski generalni guberniji veletrgovinske tvrdke za posamezna okrožja. Veletrgovinske tvrdke v baltskih deželah pa poslujejo v vseh treh generalnih komisariatih. Poleg tvrdk iz Nemčije je bilo dopuščenih tudi nekaj domačih veletrgovinskih tvrdk in nekaj mešanih, kjer je poleg domačega družabnika udeležen tudi družabnik iz Nemčije. Doslej je bilo ustanovljenih 24 veletrgovinskih tvrdk, od katerih obstoje nekatere že več kakor eno leto, druge pa šele nekaj mesecev. Do konca marca t. l. je znašal celotni promet teh tvrdk 31 milijonov mark. Program za oskrbo baltskih dežel s potrošnim blagom se nanaša predvsem na oskrbo s potrošnim blagom iz stekla in porcelana in na oskrbo z gospodinjskimi predmeti. Na zasedanju predstavnikov trgovine v Vzhodni deželi, ki je bila te dni v Rigi, je bilo med drugim navedeno, da posluje sedaj v vzhodni deželi 12.000 detajlnih trgovin, od katerih je 56% v zasebnih rokah. — Generalni komisariat za Vzhodno deželo je te dni izdal tudi tarifo za plače zasebnih nameščencev pri petih nemških centralnih družbah za Vzhodno deželo, ki imajo skupaj 10.000 uslužbencev (za Centralno vzhodnotrgovinsko družbo za vnovčenje kmetijskih pridelkov in oskrbo kmetovalcev, Vzhodno trgovinsko družbo za tekstilna vlakna, Vzhodno nakupno družbo za surove kože in Družbo za mineralna olja). Tarifa vsebuje podobne predpise kakor veljavna tarifa v Nemčiji, vendar so prejemki uslužbencev za 15% višji, ker je tudi delovni čas nameščencev v Vzhodni deželi daljši in znaša povprečno 56 ur na teden.

KULTURNI PREGLED

Trinajsti simfonični koncert

Na ponedeljskem simfoničnem večeru smo slišali pod Šijančevim vodstvom tri zanimive novitete v tej sezoni. Na prvem mestu Mancinellijevo prijetno, tehnično odlično postavljeno, glasbeno pa malo pomembno sliko iz njegove beneške suite Hitre in drobne note, ki ponazorujejo beg zaljubljencev iz Chiogge, so za pihala in za godala kaj kočljive. Orkestraši so jih kljub znatnemu tempu, v katerem je dirigent Šijanec podal skladbo, dobro obvladali in tako prikazali bežno, lahkotno, nekam humoristično delo.

Nato je pianistka Rossana Orlandini-Bottai igrala Rahmaninovljev klavirski koncert v c-molu, polnokrvno, toplo, melodično bogato in izrazno jako hvaležno skladbo. Pianistka, ki jo poznamo že z nekaterih drugih njenih nastopov, je delo tehnično izvrstno obvladala ter ga interpretirala z neko moško močjo, bodisi v značaju svojega udarca bodisi v nesentimentalni, a poetični glasbeni dikciji. Orkester je ritmično zelo dobro spremljal, zvočno pa je bil nekoliko premočan, saj so ti romantični, bogato instrumentirani in akordično polni koncerti vselej problem glede zvočnega razmerja med solistom in orkestrom. Tem manj je razumljivo, zakaj je bil odstranjen pri klavirju pokrov, ki sicer ugodno odbija zvok v dvorano. Solistka in tudi spremljevalec, dirigent Šijanec, sta imela v tej točki krasen uspeh in sta prejela nekaj lepih šopkov.

Na zadnjem mestu je bila Čajkovskega patetična simfonija. Kakršno koli naj že bo »etično« stališče glasbeno-formalnih analitikov do te umetnine, ki trde, da nas ruski mojster glede etike ne zadovolji tako kakor nekatera vzorna klasična dela, mora vsak, ki je sposoben čutiti neodoljivo moč čustvovanja, priznati, da so ravno Slovani, predvsem Čehi in Rusi, dali klasični obliki simfonije najbogatejše čustvovanje. Zapadna romantika in tudi kasnejše struje so nam dale nekaj zanimivih formalnih novosti, nekaj za glasbenike gotovo presenetljivih problemov, ki pa oblede spričo žara Čajkovskega melodike, v bistvu tako preproste gradnje in spričo njegove ritmične moči. Seveda pa zahteva delo ne samo izvrstnega orkestra in dobrega interpreta, temveč tudi tisto posebno pripravljenost in sposobnost podajanja, ki je prav za prav toliko rezultat vztrajne priprave kolikor navdih trenutka. V naši izvedbi je imela Čajkovskega umetnina očiten uspeh, kakor moremo soditi po priznanju poslušalcev in pa po dejstvu, da naše občinstvo posebno rado sprejema velika, znamenita in našo čustvenost tako zadovoljujoča slovanska dela. Vsekakor znamo ceniti nekatere odlične dirigentove lastnosti in požrtvovalnost orkestra, ki nam tudi v najbolj vzburkanih časih omogoča izvedbo tako pomembnih umetnin.

Marijan Lipovšek.

*

Kakor ob drugih simfoničnih koncertih, je bila velika unionska dvorana tudi tokrat v naprej razprodana. Koncertu so prisostvovali mnogi dostojanstveniki, med njimi Eksc. general Gambara, Zvezni tajnik Orlandini i. t. d. Občinstvo je živahno aplavdiralo in tudi po posameznih stavkih obeh velikih skladb izražalo s ploskanjem svoje priznanje.

ZAPISKI

150letnica smrti P. A. Verschaffelta

Flamska umetnost je bila nekoč slavna po vsej Evropi. Še pred Rubensom, ki je bil sam Flamec, je prišlo na najboljši glas zlasti flamsko kiparstvo, tako že v obdobju 1470—1520. Njegove zibelke so stale v mestih Antwerpen, Gent in Bruxelles, odkoder je imelo živahne stike s Kelmorajnom, Mannheimom in drugimi središči porenske Nemčije. V Mannheim so se zatekli mnogi hugenoti in tudi Holandci. Tako je prišel tja Pierre Antoine Verschaffelt, kipar in gradbenik, ki se je rodil 8. maja 1710 v Gentu. Postal je kurfürstov dvorni kipar in je umrl v Mannheimu spomladi l. 1793, t. j. pred stopetdesetimi leti.

Ta Flamec, ki je kot pripadnik malega naroda s svojim delom in izpodbudami oplodil tudi nemško umetnost, se je mnogo šolal v Italiji, kjer je bil poprijel ime Pietro Flammingo. Med drugim je ustvaril bronasti kip arhangela Mihaela za Angelski grad v Rimu. To delo kaže prehodno stopnjo med barokom in klasicizmom. Njegova poglavitna dejavnost sovpada z mannheimskimi leti. Med najznačilnejša dela štejejo glavni oltar v jezuitskem kolegiju, Madono za rudarsko Spomladansko cerkev, dalje skupino srn za park pri gradu Schwetzingen i. t. d. Pomemben je tudi njegov v marmorju izdelani kip Benedikta XIV. v Montecassinu, tej najstarejši opatiji benediktincev, dalje nagrobnik von der Noota v Gentu in marmorni kip Voltairea. P. A. Verschaffelt, kipar flamske krvi in duha je potemtakem združeval na prvotni flamski osnovi italijansko in nemško umetnost ter je tudi s te strani zanimiv pojav.

Vprizoritev »Era z onega sveta« na Dunaju. Te dni je zagrebška opera zaključila svoje gostovanje na Dunaju z vprizoritvijo Gotovčeve, tudi pri nas znane in priznane opere »Ero z onega sveta«. Dunajska kritika se obširno bavi s tem delom in njegovo predstavo. V »Neues Wiener Tagblatt« je Zeno von Liebl podvrgel »Era« glasbeno-kritični razčlembi. Ni to nobeno glasbeno dramatsko delo v strogem pomenu besede — piše dunajski kritik, — marveč bolj vrsta ljudskih prizorov, ki pa te navdušijo s svojo svežo neskrbnostjo. Gotovac je za mladih let užival vpliv glasbenega mesta Dunaja in je tu sprejel nedvomno prenekatero izpodbudo, naučil se je marsikaj iz rokodelske strani glasbenega dela, vendar ni s tem prav nič trpelo njegovo hrvatsko bistvo. Ni hrvatski samo jezik, tudi govorica njegovih melodij, s katerimi izraža osebno svojskost, je hrvatska. Tako slika s širokim čopičem podobe svoje sončne krajine, pričara duhovnemu pogledu široka žitna polja, morje cvetov, ki se zibljejo v vetru, pa tudi melanholijo neskončne ravni in togo osamelost v višave kipečih skalnatih gorá. Njegova tehnika se je izšolala ob nemških vzorih, pa tudi Puccinija bi se mogli kdaj pa kdaj spomniti, vendar se take vnanjosti niti malo ne dotikajo substance njegove glasbe. Njegova muzika je stara in nova hkrati, prav kakor je hrvatski narod mlad, čeprav ima za seboj dolgo preteklost. Osmani in Bizantinci so šli nekoč preko njegovih tal in nekateri trdi ritmi, ki se enolično ponavljajo, še obujajo spomine na nje, prav kakor so tu zapustile sled pravoslavne liturgične pesmi. Toda roka, ki trdno obvladuje sodobna izrazna sredstva, obvladuje tudi to dedščino in jo postavlja v današnjo luč. — Nato poudarja dunajski kritik lepoto posameznih posebno uspelih pasaž Gotovčeve operne kompozicije, glede vprizoritve pa pravi, da je ponovno izpričala odlično raven Hrvatskega državnega gledališča. — »Hrvatski Narod« beleži v zvezi z vrnitvijo zagrebške opere uspeh dunajskega gostovanja in navaja med drugim sodbo skladatelja Richarda Straussa, ki je poudaril pri »Eru« njegov bogati ritem, glasbeno obdelavo in svežost narodnih motivov. Pohvalil je lepoto glasov, dirigiranje samega skladatelja, kakor tudi kvalitete orkestra in zbora.

Monakovska filharmonija je pod vodstvom Oswalda Kabaste gostovala v Zagrebu in izvajala med drugim Beethovnovo Osmo simfonijo, Straussovega Till Eulenspiegla in Brucknerjevo Četrto simfonijo.

Dr. Ante Tresić-Pavičić je izdal pri Matici Hrvatski zgodovinski spis »Izgon Mongola iz Hrvatske«, v katerem zagovarja svojo tezo, ki je o nji govoril že v jeseni l. 1940 v interviewu z urednikom »Jutra«, da se je namreč ogromni val srednjeveškega džingiskanovsko-tamerlanskega mongolskega imperializma razbil ob odporu Hrvatov. Matica Hrvatska je poleg te knjige izdala dve pripovedni knjigi: Mara Švel, »Hrast« in Alija Nametak, »Za obraz«.

Kronika

• **Dar fašistične vlade madridski univerzi.** Italijanski poslanik pri španski vladi je te dni izročil literarnozgodovinskemu oddelku univerze v Madridu zbirko 450 knjig, ki vsebuje spise najboljših italijanskih pisateljev. Zbirko je poklonila italijanska vlada univerzi v španski prestolnici.

• **Izpiti na italijanskih vseučiliščih se začno 25. maja.** Minister za prosveto je izdal odlok, ki pravi, da se morajo začeti zaključni izpiti na italijanskih univerzah dne 25. maja za dijake, ki so obiskovali vseučiliške zavode v Palermu, Messini in Cataniji, ta odredba ne velja.

• **General Giglio se zahvaljuje zveznemu tajniku v Gorizi.** Intendant pri višjem poveljstvu Oboroženih Sil za Slovenijo in Dalmazijo general Umberto Giglio je poslal zveznemu tajniku fašistične stranke v Gorizi zahvalno pismo, v katerem se zahvaljuje za 525 zavojčkov, ki so jih pripravili fašisti v Gorizi za vojake-povratnike z ruskega bojišča.

• **Konzul Henrik Mayer umrl.** Dne 10. t. m. je umrl v Triestu 76letni Henrik Mayer, upokojeni konzul, hišni posestnik itd. Kot konzul je deloval na Daljnem vzhodu, a je zgodaj zapustil službo, da je prevzel premoženje v svojo oskrbo. Imel je več hiš v Triestu, bil angažiran s svojim premoženjem v različnih podjetjih in denarnih zavodih, po svoji rano umrli soprogi Dalmatinki, je pa moral upravljati tudi posestva v Bocche di Cattaro za svoje otroke. Ena izmed hčera je poročena z Edvardom Dolencem, graščakom v Noceri pri Postumiji. Rajnki je bil vnet lovec, imel je love na Carsu in na Kranjskem. Kot športnik se je še do pred kratkim udejstvoval tudi v tenisu. Vsako leto je prihajal s svojim avtom v Rogaško Slatino na večtedensko bivanje. Moža se je pred kratkim lotila zavratna bolezen in omahnil je prerano v hladni grob. Blag mu bodi spomin!

• **Wagnerjeva proslava v Benetkah.** V palači Vendramin v Benetkah so imeli te dni spominsko proslavo skladatelja Riharda Wagnerja. Slovesnosti so se udeležili najvidnejši predstavniki beneškega kulturnega in političnega življenja.

• **2411 vojnih ujetnikov se je vrnilo v domovino.** V Bari so prispele te dni motorne ladje Gradisca, Cita di Tunisi in Argentina. Pripeljale so v Italijo 2411 vojnih ujetnikov, ki so bili zamenjani za angleške vojne ujetnike. Izmeno ujetnikov je posredoval turški rdeči polumesec v pristanišču Smirni.

• **Mednarodna tobačna komisija v Rimu.** V Rimu se bo v najkrajšem času sestala narodna komisija tobačnih producentov, ki bodo obravnavali različna vprašanja tehničnega in gospodarskega vprašanja, tičoča se pridelovanja evropskega tobaka. Sestanka komisije se bodo udeležile po svojih odposlancih poleg Italije, Nemčija, Belgija, Bolgarija, Rumunija, Madžarska in Španija.

• **Kipar Garibaldi je umrl.** V spoštljivi starosti 83 let je umrl v Viareggiu kipar profesor Emilio Garibaldi, ki je živel nad 40 let v Venezueli, kjer je dostojno predstavljal italijansko umetnost. Garibaldi je bil rodom iz Vareseja, učil se je kiparstva na akademiji v Breri, ki ji je v poznejših letih svojega življenja tudi poklonil fond 100.000 lir za študijsko podporo mladim kiparjem.

• **10 miljonov je zapustil bolnišnici.** Gr. Uff. dr. Giuseppe Dell Oro, generalni ravnatelj Sicilske banke, ki je umrl letos meseca januarja, je zapustil v svoji oporoki bolnišnici v Milanu 10 milijonov lir. Bolnišnici bo sedaj zapuščina izplačana.

• **Dodeljevanje novih avtomobilov.** Iz Rima poročajo, da prihajajo na razna ministrstva vprašanja, kakšen postopek je treba uvesti za dodelitev novih avtomobilskih vozil. Kakor znano, so vsa tovorna pa tudi osebna vozila v prvi vrsti rezervirana za namene vojske. Kdor pa meni, da lahko dokaže potrebo nakupa novega avtomobilskega vozila, mora napraviti prošnjo pri pristojnem oddelku za motorizacijo.

• **Tragična smrt ribiča.** V Chioggii se je podal te dni na ribolov 28 letni ribič Pietro Veronese. Vrgel je mreže v morje, pri tem pa je izgubil ravnotežje, ko se je sklanjal nad barko in padel v vodo, iz katere ni mogel več izplavati. Tovariši so ga potegnili mrtvega iz morja ter ga odpeljali v mrtvašnico.

• **100 letna Toscanka.** Iz Firenze poročajo, da je te dni dovršila 100 let gospa Argia Lorini iz San Casciana Val di Pesa. 100 letnica rojstva je zbrala na starkinem domu vse sorodstvo, ki je slovesno obhajalo redko obletnico.

• **16 let ječe za umor brata.** Pred porotnim sodiščem v Savoni je bil obsojen 59-letni Fiorentino Danio iz Testica zaradi umora svojega brata Elije na 16 let prisilnega dela.

• **Bratec in sestrica sta utonila v mlaki.** Marisa in Gino Cristiani, stara 4 odnosno 3 leta, stanujoča v Cremi, sta se te dni oddaljila z doma ter se igrala na robu neke mlakuže. Po nesreči je mlajši otrok padel v vodo, iz katere se ni mogel skobacati na suho. Sestrica mu je hotela pomagati, toda tudi ona je zašla tako globoko v vodo, da ni našla več izhoda. Ko je mati pogrešila otroka ter ju začela iskati sta bila bratec in sestrica že mrtva.

IZ LJUBLJANE

u— **Novi grobovi.** Po dolgi bolezni je dotrpel dipl. comm. g. Stanko Drašler. Zapušča soprodo, sina in drugo sorodstvo. K večnemu počitku bodo rajnkega spremili v sredo ob pol 16. iz kapelice sv. Andreja na žalah na pokopališče k Sv. Križu. — Umrla je soproga železniškega uslužbenca v pokoju ga. Karolina Čebohinova, po rodu Kendova. K večnemu počitku so jo položili v torek popoldne na pokopališču pri Sv. Križu. — Po dolgi in mučni bolezni je v visoki starosti 88 let preminila ga. Franja Pretnarjeva. Pogreb blage pokojnice je bil v torek popoldne z žal na pokopališče k Sv. Križu. — Pokojnim naj bo ohranjen blag spomin, njihovim svojcem pa izrekamo naše iskreno sožalje.

u— **Odvetniški izpit** je opravil g. Zorc Rudolf, odvetniški pripravnik iz Ljubljane. Čestitamo in želimo mnogo uspehov!

u— **Dalje sončno vreme.** V ponedeljek smo imeli ves dan jasno in sončno vreme, vendar je bilo ozračje po nedeljskem deževju nekoliko hladnejše in smo zabeležili kot najvišjo dnevno temperaturo 21.5° C. Noč na torek je bila jasna, mesečna, V torek zjutraj smo zabeležili 6.4° C. Barometer se je ustavil na 770 mm. Nebo je bilo zdaj pa zdaj prepreženo z belimi oblaki, vendar nam je še nadalje ves dan sijalo sonce.

u— **Sadjar in vrtnar** je izšel v obliki zbornika; zlaj izhaja četrtletno, zato pa nudi tem več sadjarjem in vrtnarjem, pa tudi obdelovalcem vojnih vrtov. To vzorno strokovno glasilo ima zdaj novega urednika, znanega sadjarskega strokovnjaka Fr. Kafola, sadjarskega inspektorja kmetijskega oddelka Visokega komisarijata in podpredsednika Sadjarskega in vrtnarskega društva. V zadnji številki je predvsem počaščen spomin ustanovitelja »Sadjarja in vrtnarja«, predsednika SVD in dolgoletnega urednika sadjarskega in vrtnarskega glasila M. Humka, ki je umrl februarja t. l. List objavlja naslednje poučne članke, razprave in vesti: Zdravljenje poškodb na deblu in vejah; Važnost čebel za oploditev sadnega drevja; Puščanje; Boj jablanovemu molju; Zakaj je drevje nerodovitno; Odmiranje marelic; Daj — dam!; Da ne bo jeseni sadje črvivo; Letošnje »mišje leto«; Poletno cepljenje ali očesljanje; Nekaj o »gnusnih«, a koristnih živalih; Sadne sušilnice; Smotrna izraba malega vrta; Zatirajmo bramorja; Zatirajmo graharja po novem postopku; Pridelujmo več oljaric; Pridelovanje vrtnine pod drevjem; Vrtnarji naj ne pozabijo; Domače semenogojstvo; Čas tulipanov in magnolij; Lilije; Srčki; Uporaba bučnic; Spargelj je zopet tu; Vprašanja in odgovori; Drobiž; Društvene vesti in Vesti iz podružnic. Že iz tega je razvidno, da je zdaj vsaka številka »Sadjarja in vrtnarja« prava knjiga z dragoceno vsebino.

u— **Nova knjiga za mladino** z napeto vsebino je »Tarzan«, kralj džungle, ki je izšla v knjigarni Tiskovne zadruge, Šelenburgova ulica 3.

u— **Razstava šestorice umetnikov** (Kalin, Kregar, Mušič, Putrih, Omerza, Sedej) v Jakopičevem paviljonu je odprta dnevno od pol 10. do 7. zvečer. Razstava obsega okrog 80 izbranih del in nudi po svoji pestrosti izredno zanimivo primerjavo med posameznimi umetniki, od katerih si je že vsak utrl svojo samostojno pot. Opozarjamo, da ostane razstava odprta samo krajši čas.

u— **Na nocojšnji produkciji šole Glasbene Matice,** ki bo X. produkcija v letošnjem šolskem letu, bodo nastopili gojenci klavirskega oddelka, ki jih poučujejo strokovni učitelji, in sicer: Zorka Bradačeva, Marta Bizjakova, Emilija Dernovškova, Silva Hrašovčeva in Viktor Šone. Iz violinskega oddelka bodo nastopili gojenci Jurija Gregorca in Avgusta Ivančiča. Deklamatorja pa iz šole prof. O. Šesta. Produkcija bo v mali filharmonični dvorani. Začetek točno ob 18. Podrobni spored se dobi v knjigarni Glasbene Matice. Ker je nocojšnja produkcija zadnja instrumentalna produkcija letošnjega šolskega leta, še prav posebno vabimo starše in prijatelje mladine.

u— **Bogato se Vam povrne izdatek,** ako si nabavite Slčevo Knjigovodstvo. Knjiga je primerna za obiskovalce tečajev, zlasti pa za samouke. Mladina naj ne zamudi prilike, da se nauči knjigovodstva, ki ga danes zahteva sleherni poklic. Knjigo dobite v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani.

u— **Dijaki-inje 3. in 4. razr. gimnazije in 4. razr. meščanske šole, prijavite se za** posebne instrukcije v predmetih za malo maturo! Ločeni oddelki po šolah in razredih! Učni honorar nizek. Poučujejo profesorji, strokovnjaki. Vpisovanje še ta teden. Informacije in prijave dnevno dop. od 9 do 12, pop. od 4 do 6: Specialne strokovne instrukcije za gimnazije in meščanske šole, Mussolinijev (Kongresni) trg 2, II. nadstr. Središče mesta!

u— **Da obvarujete Vaše krznene plašče** in ostalo kožuhovino pred molji, jih prinesite čez poletje v shrambo in popravila »Kožuhovina«, Danilo Predalič, Ljubljana, Sv. Petra c. 18.

u— **Nesreče.** V zadnjih dneh so sprejeli v ljubljansko bolnišnico med drugimi pacienti tudi več ponesrečencev. Med njimi jih je največ z dežele in po večini takšnih, ki jih je nezgoda doletela po opravkih ali pri delu. Iz Zaloga so z zlomljeno levo nogo pripeljali 6letnega sina usnjarja Franca Vidica, ki mu je padel hlod na nogo. 18letna hčerka delavca Zvonka Gabrijelova z Brezovice si je pri padcu poškodovala levico. Desno nogo si je zlomil 4letni sin mizarja Jože Južina iz Ljubljane. S kolesa je padel in si zlomil desno nogo 53letni podpregledник finančne kontrole Ivan Velkavrh z Vrhnike. Matilda Česnova, 17letna hčerka zidarja iz Ljubljane, je padla in se poškodovala na desni nogi. Na slamorezници si je obrezal levico 3letni sinček Karla Alojz Pevc iz Št. Vila pri Stični. Jožefo Žurgovo, 43letno ženo posestnika z Blok, je pes ugriznil v desno nogo.

Brata dvojčka iz divizije Giovani Fascisti, ki se je junaško borila na tuniškem bojišču

Iz Novega mesta

n— **Dvojna zdravniška poroka.** V zasebni proštijski kapelici sta se poročila znana novomeška zdravnika g. dr. Idi Kopač s hčerko trgovca gdč. Milico Vovkovo in g. dr. Kirn Milan z zdravnico go. dr. Vando Orehkovo. Kot priče so bili prvemu paru jurist g. Mirko Jakše in bivši šolski nadzornik g. Kopač Leopold, za drugi par pa primarij ženske bolnice g. dr. Slavko Perko in primarij moške bolnice g. dr. Fr. Steinfelser. Mladoporočencem, ki uživajo splošno priljubljenost med vsem prebivalstvom, želimo obilo sreče na njih novi življenjski poti!

n— **Življenje in smrt.** V prečenski župniji je bilo v mesecu aprilu rojenih 8 otrok, od tega 1 fant in 1 par dvojčkov. Umrli so: Brajner Alojzij in Povše Jože iz Dol. Straže, Može Vida iz Dol. Kamenc, Koklič Fr. in Cvetan Matija iz Gor. Kamenc in Sladič Neža iz Prečne. V št. Petru se je rodilo troje otrok, med njimi 1 dekle. Umrli pa so: Gregorčič Neža in Drekalovič Vladimir iz št. Petra, Kebelj Alojzija iz Golušnika, Žura Franc iz Zagrada.

n— **Cene za prašičke.** Novomeški okrajni komisar je za prašičke za rejo v starosti do 8 tednov določil najvišjo prodajno ceno 100 lir za kg žive teže. Prekoračenje te najvišje cene se kaznuje najstrožje.

n— **Žganjekuha.** Opozarjajo se vsi lastniki kotlov za žganjekuho, da je po naredbi Visokega Komisarja vsaka žganjekuha zabranjena, ako ni prej zaprošena in odobrena. Tudi kmetovalci ne smejo več prosto kuhati žganje. Posebno pa nihče ne sme žganja prodajati in nakupovati brez potrebnega predhodnega dovolila. Vsi kotli za žganjekuho morajo biti prijavljeni pri oddelku finančne kontrole.

n— **Številne nesreče.** V Zagradu je 42-letna posestnica Rifelj Amalija padla s škafom na glavi tako nesrečno, da si je zlomila levo nogo v gležnju. 6letni Češko Ivan iz Gornjih Lakonic je pri igranju padel tako nesrečno s kozolca, da si je zlomil levo roko v zapestju. V št. Vidu je 22letna posestniška hči Fabjančič Marija padla s poda po stopnicah in si zlomila desno nogo. V Dol. Kamencah je domači vol prebil 43-letnemu Vidicu Alojziju čelo in mu prizadejal še hude notranje poškodbe v trebuhu. Pri sekanju drv si je po nesreči odsekal palec na levi roki 12letni šolar Peček Jože iz Globodola pri Mirni peči.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Sreda, 19. maja, ob 18: **Jorijeva hči.** Premiera. Red Premierski.

*

Gabriele D'Anunzio: »Jorijeva hči«. Pastirska tragedija v treh dejanjih. Osebe: Lazaro — Levar, Candia, njegova žena — Marija Vera, Aligi sin — Vl. Skrbinšek, Splendore, Favetta, Ornella, hčere: Starčeva, Rasbergerjeva, Levarjeva, Maria — Gabrijelčičeva, Vienda, njena hči — Sancinova, Teodula — Kraljeva, Cinerela — Gorinškova, Monica — Križajeva, Ana — Rakarjeva, Catalana — Leonova, Maria Cora — Simčičeva, Mila di Codra — Boltar-Ukmarjeva, Femo — Bratina, Iona — Peček, starka — Nablocka, kopač — Benedičič, svetnik — P. Kovič, obsedenec — Podgoršek, pastir — Brezigar, žanjci: Nakrst, Verdonik, Tiran, prva pevka — Nada Stritarjeva, prva žalovalka — P. Juvanova. Režiser: M. Skrbinšek, prevod: dr. A. Gradnik. Načrti za kostume: J. Vilfanova.

OPERA

Sreda, 19. maja, ob 16: **Evgenij Onjegin.** Izven. Zelo znižane cene od 20 lir navzdol.

Četrtek, 20. maja, ob 18: **Madame Butterfly.** Izven. Gostovanje Mafalde Favero. Cene od 60 lir navzdol.

*

P. I. Čajkovski: »Evgenij Onjegin«. Lirična opera v sedmih slikah, po Puškinovi pesnitvi. Prevod: N. Štritof. Osebe: Larina, posestnica — Poličeva, Tatjana — Heybalova, Olga — Golobova, Filipjevna — B. Stritarjeva, Evgenij Onjegin — Janko, Lenski — Čuden, knez Gremin — Lupša, stotnik — Škabar, Zarecki — Dolničar, Triquet — B. Sancin, Gillot — Mencin. Dirigent: N. Štritof, režija in scena: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf: inž. P. Golovin.

Gostovanje primadone Mafalde Favero. V četrtek bo pela slovita umetnica partijo Chio-chio-sane, ki spada po mnenju in presoji evropske kritike poleg Mimi v »La Boheme«, med like, ki jih posebno tenkočutno oživotarja tako v pevskem kakor v igralskem pogledu. Gostovanje te velike pevke je za Ljubljano največji dogodek sezone. Ostala zasedba: Suzuki — Golobova, Kate — Stritarjeva, Pinkerton — Lipušček, Sharpless — Janko, Goro — Sladoljev, Yamadori — Dolničar, bonec — Lupša, komisar — Gregorin, uradnik — Škabar, mati — Škrjančeva. Dirigent: D. Žebre, režiser: C. Debevec, zborovodja — R. Simoniti, scenograf: A. Foriga.

Spodnja Štajerska

Odlikovanja. Kočevski rojak Waldefried Rankel iz Krškega je bil na vzhodni fronti odlikovan z železnim križcem 2. stopnje in z odlikovanjem za ranjence. Planinski lovec Ervin Janko iz Ruš, ki je lani prostovoljno odrinil na vzhodno fronto, je bil odlikovan s pešadijskim napadalnim znakom.

Peti simfonični koncert v Mariboru bo za zaključek koncertne sezone prirejen v petek dne 21. t. m. zvečer. Nastopi ojačeni gledališki orkester z glasbeno šolo. Koncert bo vodil glasbeni ravnatelj Hermann Frisch, kot solist na klavirju nastopi dr. Roman Klasinc. Na sporedu so: Beethovnova druga simfonija, Lisztov koncert za klavir in orkester v Es-duru ter Bizetova »Arležanska suita«.

Novi grobovi. V visoki starosti 90 let je v Mariboru umrla zasebnica ga. Terezija Bratoševa. Zakonca Marija in Jakob Polak iz Maribora sta izgubila svojega edinca Jakoba. Pred Leningradom je padel 21letni Franc Pintar iz okolice Pilštajna, grenadir pri diviziji SS.

Poroke. V Makolah sta se poročila Viktor Jurschitz, vodja upravnega urada pri krajevni skupini, in Margareta Damischeva iz Studencev. V Mariboru so se poročili: Karel Sadek in poštarica Edita Kosijeva, čevljar Konrad Avguštin in pletilka Veronika Majcnova, šofer Jožef Belec in Poldka Brusova ter tekstilni tehnik Erik Körner in trikotažna mojstrica Alojzija Hudovernikova. Na Pragerskem sta se poročila Jože Marčič in Štefanija Rodoškova z Gornje Polskave. V št. Jurju ob južni železnici so se poročili: Franc Dunst in Elfrida Kacova ter Franc Kumperger in Liza Kresnikova. Na Teharju sta se poročila Edvard Schmidt iz Celja in Matilda Cokanova s Creta.

Ljudsko gibanje v Mariboru. V prvi polovici maja je mariborski stanovski urad zabeležil 80 porodov in sicer 40 deklic in 40 dečkov, 55 smrtnih primerov (31 moških in 24 žensk) ter 22 porok.

Nesreče. Z motorja je padel na cesti pri Lehnu 37letni orožniški stražmojster Jurij Pavšar. Pri padcu se je poškodoval 7letni orožnikov sin Jakob Šober iz št. Lenarta. Z roko je prišel v cirkularko 49-letni Anton Bobič s Pobrežja in izgubil štiri prste. Na izletu na Pečovnik pri Celju je padel 15letni Anton Pogačar s skale in se hudo poškodoval. Triletni Jakob Fajdiga s Teharja se je hudo poškodoval pri padcu s postelje. Marija Plavnikova z Vrbnega pri št. Jurju je padla s kolesa in si zlomila nogo. Drvarju Ignacu Krenkarju iz okolice Vitanja je padlo deblo na nogo in mu jo zdrobilo. Anton Polir iz šentjurske okolice je pa padel v lastni hiši po stopnicah in si zlomil nogo.

Iz Hrvatske

Visoko odlikovanje vodje nemške narodne skupine. Poglavnik je odlikoval vodjo nemške narodne skupine Branimira Altgayerja z redom krone kralja Zvonimira 1. stopnje z zvezdo in meči. Odlikovanje je prejel v znak zahvale za ustanovitev vojske nemške narodne skupine, ki uspešno sodeluje v borbah proti odmetnikom.

Za Poglavnega župana Apanstva pri Poglavniku je bil imenovan krilni pobočnik polkovnik Viktor Prebeg.

Obdarovani nemški ranjenci. Na zagrebškem kolodvoru je bila nedavno majhna svečanost. Na kolodvor je prispel vlak z nemškimi ranjenci iz vzhodnih krajev Hrvatske. Članice ustaškega pokreta so za časa kratkega postanka razdelile ranjencem različna darila.

Rdeči križ je razdelil nad 5 milijonov kun podpor. Od 7. novembra lnaskega leta, ko je začel Rdeči križ deliti podpore v denarju, obleki in obutvi, do vključno prve polovice maja je hrvatski Rdeči križ potrošil 5,318,457.25 kune.

Predavanja o malariji. V Zagreb je prispel kot gost medicinske fakultete in društva hrvatskih zdravnikov slavni malariolog pref. Giulio Raffaele, ki je predaval o malariji. Prof. Raffaelea štejejo med najznamenitejše učenjake, ki se bavijo s proučevanjem malarije, posebno pa je znan po svojem delu v Vzhodni Afriki.

Zagrebški igralci na gostovanju v Banja Luki. Prvaki zagrebške Drame gostujejo ta teden v Banja Luki. Uprizorjena bo Begovićeva drama »Brez tretjega« in Ogrizovićeva drama »Hasanaginica«.

Marica Lubejeva je nastopila v Vinkovcih. Nedavno je v Vinkovcih gostovala osiješka opereta z Leharjevo »Deželo smehljaja«. Kot gost je nastopila med drugimi članica zagrebške operete Marica Lubejeva.

Mednarodni kongres za ozki film v Zagrebu. V ponedeljek, 17. t. m., je bila otvoritev mednarodnega kongresa za ozki film. Zastopanih je 14 držav. Hrvatsko zunanje ministrstvo in zagrebška mestna občina sta ukrenila potrebno, da bodo udeleženci kongresa čim najbolj zadovoljni z bivanjem v hrvatski prestolnici.

Žrebanje drugega kola Državne loterije. V ponedeljek je bil prvi dan žrebanja drugega kola hrvatske državne loterije, ki bo trajalo do 22. t. m., ko bo izžreban glavni dobitek.

SPORT

Pred nastopom novih atletov

V nedeljo propagandno tekmovanje, ki naj privabi predvsem naraščaj v naše atletske vrste

Naša nadvse agilna lahkoatletska zveza bo organizirala kakor so naši čitatelji že lahko posneli iz nedavno objavljenega razpisa, prihodnjo nedeljo zanimivo moško atletsko propagandno tekmovanje, ki mu bo teden dni pozneje sledila enaka prireditev za dekleta.

Ker je neogibno potrebno, da se poveča število delujočih atletov v naših atletskih društvih, se je zveza odločila za izvedbo teh dveh prireditev, o katerih upa, da bosta dosegli najmanj tako lep uspeh, kakor so ga imeli dosedanji atletski nastopi na naših sportnih igriščih.

V zvezi s temi propagandnimi mitingi je zveza priobčila predvsem na našo šolsko mladino, ki je pred kratkim nastopala na mladinskih igrah, pa računa, da se bo tudi zdaj odzvala v čim večjem številu, saj ji je tako kakor nalašč dana možnost, da se udejstvuje kar brez presledka na tekališču.

Miting na dan 23. maja je po svojem sporedu dovolj lahak in ne bo povzročal udeležencem prevelikih naporov. Med drugim so na sporedu teki na tri razdalje, in sicer na 100, 300 in 1000 m, torej vse na take razdalje, v katerih se tekmovalci lahko posebej izkažejo v klasičnih progah za hitrost in za srednje daljave. Dalje sta uvrščeni v spored tega tekmovanja dve skakalni disciplini, in sicer v višino in v daljino, in dve vrsti metov, in sicer kladiva in kopja, za katere je treba najmanj priprav in samo nekaj skromnega treninga. Vse to bi moralo našo mladino pritegniti, da bo prišla tekmovat do zadnjega. Da ne bo imela prehude konkurence, so prireditelji poskrbeli tudi za to, da najboljših pet tekmovalcev z obeh letošnjih nastopov, in sicer s tekmovanja v teku čez drn in strn in v teku na 1000 m, ne bo smelo nastopiti pri tem mitingu. Prav tako bodo izključeni vsi atleti, ki so bili že prej vpisani pri zvezi, tako da bodo vsi nastopajoči od vsega začetka enaki med seboj. Kdor izmed njih še ni vpisan pri zvezi, si mora preskrbeti ob vpisu začasno izkaznico, ki stane 1 liro in s tem je vse urejeno.

Kakor znano, bodo tekme to nedeljo popoldne na stadionu Hermesa od 15.30 dalje. Prijave sprejema lahkoatletska zveza do petka 21. t. m. ob 18. na Bleiweisovi cesti 1a; poznejše ne bodo upoštevane.

Domače tablice

Zadnja nedelja je v domačem nogometnem prvenstvu — mimo tega, da je bila glede ostrih in deloma tudi nediscipliniranih nastopov nekoliko preveč podobna prejšnji, prinesla dva izida, ki sta bolj ali manj razčistila vrstni red med posameznimi udeleženci za prvo polovico tekmovanja.

Hermežani, ki so v tekmi za I. divizijo proti Marsu nastopili kot slabši na papirju, so proti pričakovanju razvili nenavadno borbeno in požrtvovalno igro in so si čisto zasluženo priborili zmago in dve točki, ki so jih dvignile na drugo mesto v tabeli, kjer bodo tako ali tako ostali do konca prve polovice te domače konkurence. Mars je letos začel mnogo obetajoče, toda zadnjo nedeljo je vidno popustil in zaigral morda najlepšo priložnost, da bi zavzel končno najvidnejše mesto za vodilno Ljubljano. V prvenstveni tabeli za prvi del tekmovanja manjkajo še zaključni podatki za oba udeleženca Ljubljano in Dopolavoro t. t., vendar ni dvoma — če se ne primeri res kaj presenetljivega, da bo v tem srečanju obdržala ves izkupiček Ljubljana in bodo udeleženci prve divizije po šestih nedeljah uvoda ostali razvrščeni, kakor so sedaj, v gosjem redu s po dvema točkama razlike med seboj.

Tabela iz prve divizije je do prihodnje nedelje takale:

Ljubljana	2	2	0	0	9:4	4
Hermes	3	2	0	1	6:5	4
Mars	3	1	0	2	7:9	2
Tob. tovarna	2	0	0	2	2:6	0

V II. diviziji je Mladika odpravila najnevarnejšega tekmeca moštvo Korotana z zelo zgovornim in morda tudi nekoliko previsokim izidom ter si tako spet pomagala nazaj na najboljše mesto med vsemi štirimi. Tudi v tej diviziji je vprašanje prvega in drugega že rešeno za prvi del tekmovanja, kdo pa bo zadnji in predzadnji, na to bomo dobili odgovor prihodnjo nedeljo, ko bo odigrana še šesta in zadnja tekma iz tega razreda — med Vičem in Žabjakom.

Slika prvenstvene tablice je med štirimi klubi tega razreda naslednja:

Mladika	3	3	0	0	11:3	6
Korotan	3	2	0	1	12:7	4
Vič	2	0	0	2	3:9	0
Žabjak	2	0	0	2	1:8	0

s— **Zbor lahko atletskih sodnikov** (službeno). Vse gg. kandidate za lahkoatletske sodnike pozivamo, da pridejo v četrtek 20. t. m. ob 18. v tajništvo. Bleiweisova cesta 1a/II. Oni, ki še niso poslali prijave, jo bodo ta dan oddali v tajništvu, kjer bodo dobili tudi potrebne pripomočke za pripravo. — Predsednik.

s— **SK Žabjak.** V četrtek 20. t. m. od 18. dalje na igrišču Marsa obvezen trening I. moštva. Čemažar, Ovsenik, Kurent — sigurno. V petek 21. t. m. v klubski sobi sestanek I. moštva in rezerve. Vsi vabljeni! Načelnik.

Z Gorenjskega

Dr. Rainer pri koroških Slovencih. Kakor poroča »Völkischer Beobachter« iz Celovca, je pokrajinski vodja dr. Rainer pretekli petek obiskal področje z mešanim jezikom. V več krajih si je ogledal ustanove Stranke ter si je dal poročati od krajevnih voditeljev. V Žitari vasi se je posvetoval z okrožnim vodjo in s krajevnim skupinskim vodjo. Nadaljeval je pot preko Miklavčevega dvora v Železno Kapljo, kjer si je ogledal magistrat, stanovski urad in otroški vrtec. V okolici si je ogledal nekatere kraje. V Pibrku je bilo daljše posvetovanje o položaju, nakar je dr. Rainer prispel preko Velikovca nazaj v Celovec.

Encikliko sv. očeta »Karawanken Bote« **banditstvu** objavlja »Karawanken Bote« od 15. t. m. na uvodni strani. Obenem objavlja besede škofa dr. Rožmana, izrečene ob grobu dr. Natlačena. V uvodniku pravi urednik tega lista Friderik Herstmann: »Odkar uganja na Gorenjskem tu pa tam svoje krvave orgije boljševiško banditstvo, je že marsikdo spoznal posledice, če bi zagospodoval boljševizem. Na Gorenjskem je vodstvo banditov prikrivalo svoje prave namene in se delalo, kakor, kakor da bi mu šlo za boskus »osvobodilnega pokreta«, torej je postavilo geslo, ki je v vojnih časih pač zmerom uspešno. Beseda »svoboda« je pač pri vseh ljudeh na dobrem glasu, prav posebno, če jo uporabljajo proti oblasti, ki je sama v vojni in je zato prisiljena bolj kakor v mirnem času paziti na to, da se spoštujejo zakoni, in ki mora seveda tudi izdati zakone, ki posegajo v zasebno življenje posameznika in ga ovirajo v njegovem sicer neoviranem gibanju. Zakoni se naložé tako prizadetemu narodu države kakor tudi tistim, ki stanujejo v pokrajinah, katere so zasedli vojaki. Tako je podvrženo njegovim zakonom, lahko pa zahteva zato tudi pravice Reicha. Po njih se pač bistveno razlikuje od kakšnega izmed zasedenih ozemelj, čeprav si tudi pri tem nemška oborožena sila kakor nemška civilna uprava prizadeva, da čim manj posežeta v življenje posameznih narodov.

Novi grobovi. V Kranju je umrl Franc Ovsenek ml. Na Jesenicah-Savi je umrla ga. Roza Zupanova, ki je soprogu zapustila hčerko in sina.

Okrožna gospodinjska šola v Kranju ima zdaj novo barako in objavlja: Prijave za junij v pripravljalni tečaj gospodinjske šole za dekleta od 14. do 16. leta in v šivalni tečaj za vsa dekleta in žene se lahko izvrše še do 21. t. m.

V Šmartnem pri Litiji je bilo sklicano zborovanje vseh uradnih vodij Volksbunda in je krajevni vodja Weiss govoril o boljševizmu. Nato je bil slovesno znobljubljen in v Volksbund sprejet letnik 1926 (mladeniči in mladenke). — Ustanova »Mati in otrok« se trudi za zdravje mater in najmlajših, kar je dokazal zadnji pregled, ko je litijski zdravnik dr. Lebinger pregledal nad 130 žena in otrok ter dal razna navodila glede odvrnitve tuberkuloze in za zdravje naroda v splošnem.

Šolanje gorenjskih uradnikov. Nemška šola za občinsko upravo in hranilnice je priredila v času od 2. do 8. maja poseben tečaj v Gozd-Martuljku. V tečaj so bili sklicani okrožni in občinski uradniki ter nameščenci okrožij Kranja, Radovljice in Kamnika. Tečaj je vodil pokrajinski poslovni vodja Müller.

Zimsko šolanje v Radovljici zaključeno. V zimskem polletju se je šolalo v Radovljici 60 voditeljic in voditeljskih kandidatk. Dobile so pouk o poletnem šolanju, sportu ter petju. Za zaključek je bila posebna prireditev v počaščenje materinskega dne.

Ljudje brez želodca

ne samo lahko žive, temveč se tudi dobro počutijo

Človeški želodec je zelo izpostavljen raznim boleznim, ki pogosto zahtevajo operacijo. Prirojena izzožitev prehoda med želodcem in črevesjem mora biti odstranjena že dojenčku s takozvano pyloroplastiko, s prerezom živca. Odstranitev tujih teles iz želodca, pa zahteva takozvano gastrotomijo, umetno hranjenje z izločitvijo požiralnika ter prehoda med njim in želodcem. Hrana prihaja v tem primeru v želodec skozi gumijasto cevko, ki je napeljana skozi luknjico v steni želodca.

Če se zaradi bolezni zamaši prehod med želodcem in tenkim črevesom, je potrebna takozvana gastroenterostomija, namreč nova pot za prebavljeno hrano, da lahko pride iz želodca v tenko črevo. To je potrebno zlasti, če pri želodčnih čirih ni mogoča popolna odstranitev dotičnih delov želodca. Posebno temeljita in težka operacija, ki pride v poštev samo zaradi nevarnosti pri bolnikih z želodčnim rakom, ker jih ni mogoče rešiti drugače, je pa odstranitev vsega želodca. V tem pogledu je dosegla moderna kirurgija zadnja leta presenetljive uspehe. O njih je poročal nedavno na sestanku Dunajskega zdravniškega društva dr. K. Finsterer. Požiralnik spoji v tem primeru kirurg neposredno s tenkim črevesom. Ta operacija je pa smrtno nevarna in zahteva seveda zelo izkušenega kirurga.

Prej so bile take operacije želodca odnosno njega popolna odstranitev združene z veliko umrljivostjo, ker so se šivi v požiralniku radi zopet pretrgali. Šele zadnja leta so se zgledi na uspeh toliko izboljšali, da lahko zdravniki rešijo velik del bolnikov, ki bi bili sicer zapisani smrti. Na nekaterih bolnikih, ki jih je dr. Finsterer predstavil Dunajskemu zdravniškemu društvu, je lahko pokazal, da se počuti človek prav dobro tudi brez želodca. Teoretično bi po taki operaciji sicer morala nastati slabokrvnost, ker odstranijo človeku ves prebavni organ. V praksi se pa to ne zgodi. Zlasti zanimivo je, da noben človek, ki so mu odstranili želodec, ne toži, da bi mu jed ne teknila, temveč nasprotno, da so vsi zelo lačni. To nasprotuje dosedanjemu naziranju, da povzroča občutek lakote prazen želodec. Pri večini bolnikov se je telo prav dobro privadlo težkim novim pogojem prebave, in bolniki so se po operaciji celo zredili.

Težkoče madžarskega gospodarstva

Za delno omiljenje pomanjkanja blaga je budimpeštanski borzni svet nedavno sklenil, da bodo pripuščene na borzo k uradnemu notiranju tudi delnice takih delniških družb, ki njihov kapital ne dosega milijona pengö. Da se poživi borzno delovanje, bo olajšano zvišanje delniške glavnice tudi takih družb, ki njihove delnice uradno notirajo na borzi. V drugi polovici lanskega leta se je madžarska industrija že ukvarjala z načrti, razširiti finančno kritje, ker se je vedno bolj čutilo pomanjkanje kapitala. Izvzemši nekaj velikih podjetij pa do tega ni prišlo. Ta akcija je zastala, ker niso sodelovali pri nji denarni zavodi in zavarovalnice.

Da bi se razširil promet z efekti na budimpeštanski borzi, si na merodajnih mestih prizadevajo odstraniti ovire, stoječe na poti k zvišanju delniških glavnic. K temu naj bi pripomogle razne olajšave pri notiranju tečajev. Med drugim naj bi bilo omogočeno, da bi dosegle delnice takih podjetij, ki se pripravljajo zvišati delniško glavnico, višji tečaj na borzi že pred občnim zborom.

Dom vojnih žrtev v Rumuniji

V Rumuniji nameravajo zgraditi velik dom vojnih žrtev. V ta namen so začeli zbirati prostovoljne prispevke v denarju in blagu. Zbirka je vrgla že 502 milijona lej.

Gospodarska obnova Grčije

Gospodarska obnova Grčije pod vodstvom italijanskega pooblaščenca za gospodarstvo d'Augustina in nemškega Neubacherja je v dobi 25 mesecev lepo napredovala. Najprej je bila zagotovljena prehrana prebivalstva. Posrečilo se je tudi znižati cene, omejiti bančne kredite ter znižati tečaj zlata, deviz in vrednostnih papirjev približno za 55%. Grško kmetijstvo si zdaj prizadeva intenzivneje obdelati zemljo ter zagotoviti tako prehrano prebivalstva brez podpore od zunaj. Doslej neobdelana rodovitna zemlja je bila izročena kmetom v obdelavo brez kakršne koli odškodnine.

ANEKDOTA

Moritz v. Schwindt

Moritz von Schwindt je bil kljub svoji dobrodušnosti zelo temperamenten mož. Nekoč se je zbrala pri njem večja družba, ki so bili v nji večinoma umetniki. Ta čas, ko so se gostje zabavali, se je umaknil Schwindt z enim svojih prijateljev v stransko sobo, od koder se je vsak hip slišalo to ali ono zveneče ime: vol, konj, osel, kača, želva — je teklo kakor iz škafa.

Ko se je von Schwindt potem vrnil med svoje goste, so ga vprašali, kakšne kmetijske pomenke je imel v sosedni sobi.

— Vraga kmetijske! Govorila sva o — umetnikih! — je odgovoril von Schwindt.

Harry Liedtke

Ko Harry Liedtke še ni bil slaven filmski igralec, temveč skromen statist, ga je srečal nekega dne prijatelj in ga vprašal kako živi.

— Prodajam čevlje in obleko, — mu je odgovoril Liedtke žalostno.

— To je gotovo dober posel, — je menil Harryjev prijatelj. — Zakaj se pa tako kislo držiš? Trgovina je zdaj najdonosnejši posel.

— Morda bi bilo to res — če bi ne prodajal svojega.

Pater Rocco

Sloveči napoljski pridigar pater Rocco je pridigal neke nedelje proti zakonolomstvu.

— Da vidimo, ali se kesate svojih grehov, — je dejal na koncu pridige. — Naj dvignejo roke vsi, ki se iskreno kesajo svojih grehov in nezvestobe.

Kakor na povelje so se seveda vse roke dvignile.

— Sveti Mihael, — je nadaljeval pater Rocco, — ti, ki stojiš z gorečim mečem ob strani Vsemogočnega, odsekaj roke vsem, ki se ne kesajo svoje nezvestobe iskreno, temveč so dvignili roke samo zato, da bi me prevarili...

In spet so se vse roke povesile.

IZŠEL JE

drugi del slovitega romana

„Deževje je prišlo“

Oni naročniki »Dobre knjige«, ki knjige sami dvigajo v upravi naših listov, lahko takoj pridejo ali pošljejo tudi po novo knjigo. Ostalim se te dni dostavlja na dom.

V podrobni prodaji se dobi knjiga v vseh knjigarnah ali pa v naši upravi v Narodni tiskarni. **Broširan izvod veja 13 lir, vezan in na boljšem papirju tiskan pa 28 lir.**

Oba dela romana »Deževje je prišlo« lahko dobite **po znižani ceni, s tem, da se naročite na zbirko »Dobro knjigo«.** Naročniki za nazaj pa se seveda sprejemajo le tako dolgo, dokler je na razpolago še kaj izvodov prvega dela romana.

Radio Ljubljana

SREDA, 19. MAJA 1943-XXI

7.30: Pesmi in napevi. — 8.00: Napoved časa. — Poročila v italijanščini. — 12.20: Plošče. — 12.30: Poročila v slovenščini. — 12.45. Lahka glasba. — 13.00: Napoved časa. — Poročila v italijanščini. — 13.10: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. — 13.12: Orkester vodi dirigent Petralia. — 14.00: Poročila v italijanščini. — 14.10: Koncert malega orkestra vodi dirigent Stane Lesjak. 15.00: Poročila v slovenščini. — 17.00: Napoved časa. — Poročila v italijanščini. — 17.15: Koncert dua Golob-Adamič. — 17.35: Violinski koncert Jana Šlajsa — pri klavirju Janko Ravnik. — 19.00: »Govorimo italijansko« — poučuje prof. dr Stanko Leben — 19.30: Poročila v slovenščini. — 19.45 Politični komentar v slovenščini. — 20.00 Napoved časa. — Poročila v italijanščini. — 20.20: Simfonični koncert vodi dirigent Mule. — 21.30: Predavanje v slovenščini. — 21.40: Orkester »Armonia« vodi dirigent Segurini. — 22.15: Orkester vodi dirigent Nicelli. — 22.45: Poročila v italijanščini.

†

Silno potrti sporočamo prijateljem in znancem, da je po dolgi bolezni dotrpel in nas za vedno zapustil naš predragi

Stanko Drašler

diplom. comm.

Pogreb bo v sredo, 19. t. m. ob ½16. uri iz kapelice sv. Andreja na Žalah na pokopališče pri Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo brala v ponedeljek, 24. t. m. ob 7. uri zjutraj v cerkvi sv. Cirila in Metoda.

Nepozabnega rajnkega priporočamo v blag spomin.

V Ljubljani, 17. aprila 1943.

REGINA, roj LAP, soproga;
STANKO, sin — in sorodniki

†

Umrla nam je naša srčno ljubljena soproga, hčerka, teta in svakinja, gospa

Malči štok roj. Slabina

SOPROGA POŠTNEGA PRISTAVA

Pogreb nepozabne pokojnice bo v četrtek, 20. t. m. ob 4. uri popoldne z Žal — kapele sv. Nikolaja — k Sv. Križu.

Ljubljana, Rače, 18. maja 1943.

Globoko žalujoči: Ing. ANDREJ, soprog;
AMALIJA in JAKOB SLABINA, starši
in ostalo sorodstvo

A. ALEXANDER: 44

POZABLJENI NAPEV

ROMAN

Neodločno je stal trenutek ali kaj na mestu, potem pa je zmagal v njem strah pred materjo in mu zavezal jezik.

Ta Wilburjeva odločitev je rodila usodne posledice. Ko bi bil ravnal pošteno in ubogal nagib svojega odkritega in pravičnega značaja, bi bil prihranil sebi in materi mnogo nevšečnosti in nadlog.

Ko se je vrnil v salon, je gospa Isacik veličastno sedela za mizico in z naočniki na nosu čitala list, ki je bil gosto popisan s strojem. Z veselim nasmeškom je pozdravila sina.

»Bistra glavica si, Wilbur. Ponosna sem nate!« je slovesno dejala.

Wilbur je vzdihnil. Ni se zavedal, da bi bil storil kdo ve kaj bistroumnega.

»Veš, kaj pravi pismo?« je mati zmagoslavno vprašala.

»Kako naj vem?«

»Nu, poslušaj!« je rekla ponosno in jela čitati:

»Gospodu Rolphu Wubbelsu
v New Yorku

Z zadovoljstvom vam sporočamo, da se je individij, čigar vnanjost ustreza vašemu opisu, dne 27. junija vkrcal na tovorni parnik ‚Izabela' za Caracas. Njegova prtljaga obstoji iz lesenega, okovanega zaboja, ki po izjavi dveh mornarjev nekam čudno diši. ‚Izabela' je ta mah še v newyorškem pristanišču in odplove baje prihodnje dni. Veseli nas, da smo mogli zadovoljivo odgovoriti na vaše vprašanje; pričakujemo torej nadaljnih 250 dolarjev.

Z odličnim spoštovanjem
agencija Morton.«

»Kaj pomeni vse to?« je Wilbur začudeno vprašal.

»To pomeni« je z odločnim glasom odgovorila gospa Isacik, »da drevi tudi midva odpotujeva s parnikom, ki bo vozil Wubbelsa in de Wooda. Kam, še ne vem, a vsekako se morava podvizati, Wilbur. Popij še skodelico vročega čaja... prilegel se ti bo.«

»Hvala,« je Wilbur potrto odvrnil. »Slast me je minila, dear mother.«

Nekaj ur po tem dogodku sta sedala gospa Isacik in njen sin Wilbur v preprostem ribiškem čolnu, ki ju je nesel proti »Izabeli«, zasidrani skoraj pol milje zunaj pristanišča. Ko se je prepričala, da bi bil jalov vsak poskus zapeljati mornarja, ki sta veslala, k nemoški zgovornosti, je vrla gospa vzela iz velike torbice, ki jo je imela pri sebi, daljnogled ter se jela razgledovati po temnem obzorju. Razen slabotnih luči »Izabele«, ki so se trepetaje zrcalile v valovih, ni mogla ničesar opaziti.

Wilbur, ki je sedel materi nasproti, zavit v topel volnen ogrinjač, je ravnodušno gledal predse.

Nekaj časa je prekinjalo tišino samo odmerjeno udarjanje vesel v vodo.

Gospa Isacik se je živčno premikala na svojem sedežu.

»Niti meseca ni nocoj,« je zamrmrala in stresla glavo.

»Sonca tudi ne,« je z žalostnim glasom pripomnil sin.

Gospa je vzdihnila.

»Edina zvezda sije tamle,« je rekla čez trenutek. »Tam zadaj. Sodim, da je premičnica; najbrže Venera ali Mars.«

Mornarja sta se zasmejala.

»Svetilnik je!« je rekel eden.

»A!« je dejala gospa in užaljeno umolknila.

Wilbur se je še tesneje zavil v ogrinjač.

»V to stvar se ne bi bila smela spustiti,« je zamrmral in se stresel kakor od zone. »Vse kaže, da se bo nevarno zasukala.«

»Saj so te pustolovščine zmerom mikale, Wilbur,« je rekla mati. »Vse, kar je nenavadnega, ti je godilo. Otrok si še bil, ko si vrgel mlado mače v vodnjak, da bi ga naučil plavati!«

»Da, spominjam se,« je Wilbur zamišljeno pritrdil. »Papa in dva druga moška so se morali potiti dalj ko dve uri da so rešili ubogo žival, in jaz sem dobil za plačilo točo zaušnic, ki je trajala deset minut.«

»Ubogi očka te ni nikoli razumel!« je z vso resnobo pripomnila mati. Takoj nato pa je vzkliknila: »Prispela sva!«

Čoln je bil obstal ob »Izabeli«. Spustili so konopno lestvico, po kateri se je eden izmed mornarjev s prtljago in ogrinjači prvi vzpel na palubo; za njim je splezal kvišku Wilbur in temu za petami, stokaje in vzdihovaje, gospa Isacik.

Kapitan jih je pričakoval na gornji palubi.

Gospa si je popravila klobuček, ki ji je bil zdrknil na stran, in zakrakala:

»Nezaslišano! Kaj nimate nič pripravnejšega za dohod na ladjo kakor to strašno lestvico iz vrvi?«

Kapitan se je porogal:

»Neznansko mi je žal. Drugič vam dam napraviti marmornate stopnice; ali pa električno dvigalo, če vam je ljubše,« je dodal in iztrkal pepel iz pipice v dlan.

»Prihranite si take neslane bistroumnosti!« je srdito zavpila. »Eva vam pet sto dolarjev,« je dodala, »to bo menda več ko dovolj.«

Kapitan je zmajal z glavo.

»Nikakor ne, gospa. Pred dvema urama sem vam povedal po telefonu, da navadno ne jemljem potnikov na ladjo; in če že izjemoma privolim v to, hočem biti tudi primerno plačan. Torej: tri sto dolarjev za vsakega in niti beliča manj«

»Naj bo!« je bevsnila vsa ogorčena. »Plačala bom pozneje.«

»Ne, gospa, takoj!« je odločno dejal kapitan.

»Tak kaj pa mislite?« je vzrojila gospa Isacik. »Za koga me imate?...«

Urejuje: Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra«: Stanko Virant — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran — Za inseratni del je odgovoren: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani